

Szerkesztőség és kiadóhivatal
 Strada Baron L. Pop (Brassai-u.) 10
 Telefon 9-77.
 Éjjeli telefon (nyomda) 187.
 ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Egész évre — — 1150 Lei
 Élévre — — — 600 Lei
 Negyedévre — — 320 Lei
 Egy hónapra — — 110 Lei
 X évfolyam * 221 szám
 1929
 Szeptember 28 Szombat
 5689 év Elut 23

Ara 5 Lei

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Kolozsváron hirdetések
 a
Rudolf Mosse
 S. A.
 Str. Reg. Maria No. 36 Tel. 4-13
 és a
Lloyd Express
 Str. Gelu No. 20. Telefon 14-55
 hirdetési irodák vesznek fel

Három csodabogár

Irta Marton Ernő

A világháború előtti zsidó sajtó egyik legjellegzetesebb vonása az volt, hogy minden kis antiszemita újság megnyilatkozására úgy reagált, mintha végveszedelemben forgyna a zsidóság. Ha a Turtarebesi Tárogatóban egy fiatal heccskabán elrikkantotta magát, a pesti felekezeti sajtó ügyvel lövöldözött vissza ezekre a verebekre. Amikor az Uj Keletet az új és modern zsidó eszmék jegyében megindítottuk, az első dolgunk volt, hogy szakítottunk ezzel a régi gravami-nális sajtópolitikával, és helyébe pozitív zsidó eszméket és öntudatos kisebbségi politikát tettünk bele a zsidó sajtó célkitűzéseibe. Gyakran ért ben-nünket szemrehányás, hogy nem rea-gáltunk minden antiszemita nyelvöltö-getésre, hogy nem regisztráltuk min-den kis cuzista sajtópapír förmédevényeit, de mi változatlanul kitartottunk ama álláspontunk mellett, hogy nemcsak ba-rátainkat kell megválogatnunk, de ellenségeinket is. legalábbis olyan érte-lemben, hogy szóba és vitába álljunk velük. A sajtó fegyverét csak ott akar-tuk használni, ahol komoly zsidó érde-kek védelme követelte azt és nem akar-tuk erőnket donkizsotti harcokra pa-rarolni.

Ha most mégis tollunk hegyére tü-zünk három kis és alapjábanvéve je-lentéktelen sajtómegnyilatkozást, tesz-szük ezt azért, mert egyrészt több ol-vasónk hívta fel a figyelmünket rá-juk, másrészt pedig mert a dolognak szimptomatikus jellege van. Három megnyilatkozás és mind a három a ma-gyar sajtó berkeiből.

Kezdjük az időrendi sorrendben el-sővel és egyben legjelentéktelenebbel. Megjelenik Lippán egy „Romániai Ma-yarság” nevű hetilap, amelynek léte-rése bizonyára örök titok maradt volna előttünk, ha egy olvasónk be nem küldi megkékcseruzázza a lap egyik példá-nyát. Ez a lippai világlap a legutóbbi bukovinai antiszemita kilengésekkel foglalkozva, keserű szemrehányásokat tesz az erdélyi magyar lapoknak, hogy túlságosan kiszinezve és tendenciózusan közölték ezeket az eseményeket és ez-által veszélyeztetik a román-magyar közéletet. „Még nagyobb bűn az, — írja a Lippai Tárogató — hogy ez a sajtó ezt a szükséges szervezkedést (már mint Cuza professzor pártját) kisebbségellenes propagandának minősítette, jóllehet mindenki tudja, hogy nem felel meg a valóságnak az, hogy a Cuza-párt magyar, német, vagy más nem-zeti kisebbségek ellen küzdene, hiszen ennek a nemzetközi alapon álló szer-vezetnek külön magyar, német, stb. nemzetiségű tagozatai is vannak”. Ez már világos beszéd. Most legalább tud-juk, hogy a Cuza-pártnak van magyar-nyelvű hivatalos lapja is.

Az egyetlen megnyugtató ebben a dologban az, hogy az említett lap Lip-pán és a nyilvánosság kizárásával jele-nik meg. Meg vagyok győződve róla, hogy nemcsak a Magyar Párt, de a magyar tömegek is távol vannak az ilyen kutmérgezéstől, amely a legbru-tálisabb merénylet a kisebbségi gon-dolat és a kisebbségi sorsközösség el-len.

Készül a kultuszörvény végrehajtási utasítása

Bucuresti-Bukarest, szeptember 27.

A kultuszminiszter a kultuszörvény vég-re-hajtási utasításán dolgozik és ennek meg-valósítása végett érintkezésbe fog lépni a

zsidó hitközségek képviselőivel abból a cél-ből, hogy megállapítható legyen, szükséges-e az országos zsidó kongresszus összehívása, amely az ország zsidó hitközségeinek szer-

vezeti kérdéseivel foglalkoznak. A végrehaj-tási utasítás október hó folyamán fog elké-készülni.

Románia gazdasági tárgyalásokat kezd Magyarországgal és Bulgáriával

Bucuresti-Bukarest. Szeptember 27. A külügyminisztériumban Gafencu kül-ügyi államtitkár tegnap teát adott az újságírók tiszteletére. Az államtitkár ez alkalommal expozét tartott az aktu-ális külpolitikai kérdésekről. Mindenek-előtt megállapította, hogy több rosszul informált lap a dunai hajózás kérdé-sében helytelen információkat közölt. A kormánynak sikerült a népszövet-ségnél régebben kötött szerződést Ro-mániára nézve kedvezően módosítani, míg az előző kormány nem ért el e tekintetben semmit.

Gejancu ezután a népszövetség ülés-szakáról beszélt, rámutatott arra, hogy Mironescu külügyminiszter őszintén és becsületesen kifejtette álláspontját a revízió kérdésében, válaszolva gróf Apponyi felszólalására. A külügymi-niszter egyébként majd hazaérkezése után fogja részletesen ismertetni nép-szövetségi tárgyalásait a közvélemény-nyel. A népszövetségi alapszerződés 19. pontja körül kifejlődött vitában Titulescu volt Románia szónoka, aki a kisantant és Lengyelország álláspontját szegezte le félre nem érthető módon.

Mironescu előzőleg a hágai konfe-rencián vett részt, ahol a román dele-gációnak sikerült a Young tervet Ro-mánia részére biztosíttatnia és a nagy-hatalmak által a román álláspont he-lyességét elismertetni.

Gafencu végül közölte, hogy Romá-nia október folyamán gazdasági tárgya-lásokat kezd Magyarországgal és Bul-gáriával, míg novemberben Prágában összeül a kisantant gazdasági konfe-renciája.

A másik csodabogár a Magyar Párt aradi lapjában, a „Magyar Újságban” jelent meg. A cikk címe: „Cionis-ták, ne perlekedjétek a sors-sal!” és szerzője dr. Vadász Armand. Vajj ki lehet ez az Armand? Miféle szerzet? Kajafással kezdi a cikket és a keresztfán függő istenember testével folytatja. Hát lehet ez az Armand más, mind zsidó? De hallgassuk meg, mit mond nekünk Armand: „Hej, zsidó testvérek! Milyen kár is azért a sok vért és verejtéket abba a siva-tagba!” Aki nem tudná, annak el-áruljuk, hogy a legutóbbi palesztinai eseményekről szól a cikk, amely így folytatódik: „Aki le akarja fokozni éle-tének színvonalát a földtúró primitív-ségig, annak nem muszáj épen Palesztinába kimenni! Lehet idehaza is pa-raszt akár mindegyik zsidó. Annyi pénzzel, annyi munkával, amit a vil-ág zsidósága oda elherdált, min-den hitközségi szolgából új földesurat lehetett volna már régt csinálni itthon... Nem muszáj pont Palesztinában rész-letekben tönkremenni, ráérünk meg-várni a világ végét itthon is”.

En azt hiszem, hogy nemcsak egy önérzetes zsidónak, de minden önér-zetes magyarnak, vagy németnek is viszketni kezd a tenyere, amikor ilyen mondatokat olvas. Aki ilyen frivol han-gon mer szólni egy nép nemzeti erő-feszítéseiről, akinek ennyi érteke nin-csen népi ideálok iránt, pláne ha sa-ját néperől van szó, — ugyan miké-ppen érthetné meg és tisztelhetné más nép ideáljait? Aki nem tudja, mi a különbség, hogy a magyar paraszt az Alföldön turja-e a földet, vagy a Sarmata síkságon, aki nem tudja, hogy miért ragaszkodik a svájci ember szik-lás, természetlen hegyeihez és miért nem cserélné azt fel a világ legszebb és legtermékenyebb síkságával, az nem tudja és sohasem fogja tud-ni, hogy mi az otthon, mi a haza, mi az édes anyaföld. Az ilyen ember gyökértelenül lóg a leve-gőben, egyetlen népi közösséghez sem

tartozik valójában, egyetlen népi ideál sem szent előtte, legyen az akár zsidó, akár magyar, akár német. Mauschel-nek, az elkorcsosodott gettótípusnak a hangja ez, amelynek frivolságánál csak a gyávasága nagyobb.

Mauschelt megértjük, de nem ért-jük, hogyan kerül a Magyar Párt hi-vatalos lapjába?

Harmadik megjegyzésünk a Bras-sói Lapok egy fölöttébb különös cik-kének szól. Ez a lap, amelyet eddig komoly sajtóorganumnak ismertünk, s amely különösen a kisebbségek egy-más közötti közeledésének szükségét vallotta programjául, most minden át-menet nélkül, brutális támadást inté-zett dr. Fischer Tivadar és a Zsidó Parlamenti Klub ellen. A támadás ki-induló pontjául Fischer Tivadarnak egy állítólagos nyilatkozata szolgál, amely-ben a zsidó képviselő a kisebbségi is-kolák államsegélyének szétosztását az egyes kisebbségek teherviselésének ará-nyában kívánja megoldani. Egészen bi-zonyos, hogy a nyilatkozat ebben a formájában nem felel meg a valósá-gnak. Mi nagyon jól ismerjük dr. Fi-scher Tivadar és a Zsidó Parlamenti Klub álláspontját ebben a kérdésben. Ez az álláspont egyszerű, világos és igazságos: A kisebbségi iskolasegélyt nem csak a meglévő iskolák arányá-ban, hanem az egyes kisebbségek lé-lekszámának és a kisebbségi polgárok közteherviselésének középárányo-sa szerint kell elosztani. A nyilatkozat meghamisításán túl a Brassói Lapok brutálisan nekiment a zsidó képviselők-nek, csupán azért, mert ezek népük iránti kötelességüket teljesítik és a le-hetőség szerint minél nagyobb arány-részt kívánnak kiharcolni az iskolase-gélyből a zsidóság számára.

A Brassói Lapok szerint az er-délyi zsidóság túlnyomó többsége ma-gyar (?) s ezért nem is kívánja, hogy a zsidóság külön részesedjék az állam-segélyből. Ugyálszik a Brassói Lapok megfeledeznie arról a tényről, hogy

az összes romániai magyar is-koláknak egyetlen zsidó ta-nulója sincs, egyszerűen azért, mert a kormány azt megtiltotta. A zsidó-ság tehát, még a magyar érzelmű zsi-dóság sem részesülhet a magyar is-kolák részére juttatandó államsegély előnyeiben. Általános kisebbségi szem-pontból tehát épen az az érdek, hogy a zsidóság minél nagyobb államsegélyt kapjon, hogy ilyenformán minél több zsidó kisebbségi iskolát létesíthessünk, és a zsidó tanulók ne legyenek kény-telenek vagy állami iskolákba jární, vagy teljesen iskola nélkül maradni. Hol van a kisebbségi szolidaritás, ha egy magát komolyan valló magyar lap ilyen brutális támadásokra vetemedhe-tik egy másik kisebbség képviselője el-len, csupán azért, mert az népe érde-keiért küzd?

Nem tulajdonítunk túlzott jelentő-séget ezeknek a megnyilatkozásoknak, de egy megjegyzésünk mégis lenne hoz-zájuk. Abban a szoros egymásraultal-tásban, amelyben Románia kisebbségei élnek, több tapintattal és több megér-téssel kellene kezelnünk egymás ügyeit. Ebben a tekintetben a legnagyobb fele-lősség épen a sajtóra hárul és a ko-moly, becsületes sajtó kötelessége elhá-ritani azokat az akadályokat és félre-értéseket, amelyek a romániai kisebb-ségek szoros együttműködésének utjá-ban állanak. Mert két veszekedő között mindig a kárörvendő harmadik az, aki jól jár.

A világháború legfenségesebb, egyben legtragikusabb könyve

LUDWIG RENN

A HÁBORU

Most jelent meg!

ÁRA 204 LEJ

Kapható az UJ KELET könyvsztyályában

A Deauvillei és Vichy-i elegancia versenyen a tiszta selyem

HÁROM KORONA védjegyű harisnya aranyérmeket nyert.

Boila Romulus professzor az esküt nem tett tisztviselők nyugdíjáról

Bucaresti-Bukarest, szeptember 27. Boila Romulus professzort, a szenátus elnökét több oldalról is támadás érte abból az alkalomból, hogy a parlament Boila professzor javaslata alapján megszavazta az esküt nem tett tisztviselők nyugdíj jogosultságát. Boila professzor most nyilatkozik a „Curentul” főszerkesztője előtt és rámutat arra, hogy a nemzetközi jog intézkedései és etikai megfontolások is arra készítettek a kormányt, hogy nyugdíjat szavazzon az esküt nem tett tisztviselőknél, akiket, ha nem is lehet többé hivatalaikba visszahelyezni, mindenesetre el kellett ismerni az állami szolgálatban szerzett jogukat. Boila professzor nyilatkozata politikai körökben nagy feltűnést keltett és a nyilatkozatot élénk kommentálják.

Brüsszel, London, Zürich és Genf versengenek a Reparációs Bank székhelyéért

Páris. A reparációs bank előkészületei erősen folynak és a szervező bizottság minden valószínűség szerint október 3-ikán és 5-én fog összeülni. Eddig nem tudták megállapodni a tanácskozások színhelye tekintetében. Valószínű, hogy Baden-Badenben, vagy a felsőolaszországi tavak valamelyike mellett lesz a tanácskozás. Ezt az utóbbi helyet főleg az angolok miatt hozták javaslatba, akik Wiesbadenből nincsenek elragadtatva.

Hogy a reparációs bank szervezése körüli nehézségek teljesen elháruljanak, a régi tervet, hogy a belga Jaspas legyen a bizottság elnöke, eljuttették. Ezzel egyidejűleg elvetették azt a javaslatot, hogy Jaspas küldje szíjjel a meghívást. A komité tagjait a francia nemzeti bank fogja meghívni. Németországot minden valószínűség szerint dr. Schacht fogja képviselni a konferencián.

Ami a reparációs bank székhelyét illeti, arra nézve eddig nem történt semmiféle határozott intézkedés. Elyben megállapodtak, hogy csakis olyan helyen működhetik a bank, amely nem üzleti vagy bankcentruma a bankban részes hatalmaknak. A Népszövetség minden kormányának az volt a meggyőződése, hogy a reparációs bankot ki kell vonni a bankcsoportok geográfiai befolyása alól is. Brüsszel, London és Zürich, amelyet egyes oldalról lanszíroztak, ilyenképen már eleve ki vannak zárva. Genf sem jöhet tekintetbe, mert nem akarják, hogy az amerikaiak feszélyezve érezzék magukat a Népszövetség közelléte miatt.

A liberálisok beismerik, hogy kár volt kivonulniok a parlamentből

Vintila „öregi” és Duca „fiataljai” egymás ellen

București-Bukarest, szeptember 27. Az összes lapok hosszú kommentárokat fűztek a liberális párt kebelében támadt ellentétéről. A párt október 2-i végrehajtó-bizottsági ülésén Bratianu Vintila és az öregek novemberre kívánják a pártkongressz-

szus kitzését, míg Duca és a fiatalok tavaszra kívánják azt halasztani. Ugyancsak október 2-án fogják megvitatni a parlamentbe való visszavonulás kérdését is. A liberálisok ma már beismerik, hogy kivonulásuk nem volt szerencsés taktika. Végül a

Bratianu és Argetoianu közötti ellentétéről sokat ír a sajtó a Nemzetközi Bank alapításával kapcsolatban. Duca tegnap este újból felkereste Argetoianut, de ezúttal sem sikerült megfelelő megoldást találni az ellentétek kiegyenlítésére.

Október hatodikán megszűnik hét erdélyi vonatpár

Az 5000 kilométeres utmegtakarítási program második etapjaképpen az erdélyi vasúti forgalmat építik le

Cluj-Kolozsvár, szeptember 27. Az Új Kelet tudósítójától. Megemlékeztünk már arról, hogy a CFR. vezérigazgatósága az államvasutak költségvetésében mutatkozó milliárdos deficit kiküszöbölésére elhatározta, hogy fokozatosan több vonatjáratot állít le az ország különböző részeiben. Ilyen módon körülbelül ötezer kilométernyi közlekedési távot akar megtakarítani a CFR. Az államvasutak vezérigazgatóságának ugyanis az a számítása, hogy ilyen alapon ismét helyre fog állani az egyensúly a CFR. felborult mérlegében. Június hónapban ennek a tervnek egy részét

keresztül is vitték, amennyiben több vonatpárt le is állítottak az ország vasutforgalmában. Míg azonban ezek a vonatleállítások júniusban inkább a regátot érintették, addig az a lista, amelyet a napokban tett köze a CFR. vezérigazgatósága már sokkal súlyosabban érinti Erdélyt. A megszüntetett vonatok túlnyomó részben Erdélyben közlekednek és nagyon félt, hogy különösen a főbb vonalokon történő leállítások komoly zavarokat fog okozni Erdély vasut forgalmában. A tervezett értelmében október 6-án leállítják a Bukarest-Brassó között közlekedő Carpati

Pullmann rapidot, a Bukarest-Szeben között közlekedő 25. és 26. számú gyorsvonatokat, a Temesvár-Buziás között közlekedő 175, 178, 179, 180 számú személyvonatokat, a Lugos-Buziás között közlekedő 1113, 1115, 1116 számú személyvonatokat, a Szeben és Oena Sibului között közlekedő 253, 258-as személyvonatot, a Balázsfalva-Parajd között közlekedő 375, 376-os számú személyvonatokat, a Bukarest-Brassó közötti 371, 372 számú személyvonatokat.

A racionalizálással együtt gondoskodni kell a munkásoknak az üzemben való részesedéséről

A nemzetközi kereskedelmi konferencia fontos határozatai

(Páris, szept. 27.) Ma ért véget a nemzetközi kereskedelmi konferencia, amelynek kimagasló momentuma a racionalizálás problémája volt. Hanon angol alsóháztag referált a kereskedelmi élet új fejlődési formáiról és az ipari szervezkedés leegyszerűsítéséről. A szónok kijelentette, hogy a háború után több ízben bejárta Európát, hogy megismerje az új szociális és gazdasági viszonyokat. Mindenütt úgy látta, hogy a tendencia az, hogy trösztbe és kartellbe tömörüljenek a produktív közületek. Mindenütt arra töreksznek, hogy a konkurenciát lehetőleg kapcsolják ki. Németországban már a háború előtt érvényesültek ilyen irányzatok. Mindenütt máshol a civilizált népek a monopol minden fajtájának kikapcsolására törekedtek. Az Egyesült Államokban például törvényel helyezkedtek szembe a trösztökkel, amit veszedelmesnek tartottak az ország közgazdaságára. Nagybritániában is az volt a hangulat a háború előtt, hogy az egyes vállalkozónak módot kell adni a lehető legnagyobb szabadságra. Legfontosabb esemény a nemzetközi kartell-irodák terén, a németországi vaskartell megalakulása és Franciaország, Belgium és Luxemburg is ezt a példát fogják követni. Németország egyébként nem is tudott volna súlyos kötelezettségeinek eleget tenni, ha nem ezt az egyedül helyes utat választja. Ma már annyira haladtunk, hogy bizonyos ipari termelésben, mint a műselyem, a festék és a kémiai termékek gyártása körül már nemzetközi trösztök is alakulóban vannak. Az Egyesült Államokban jelenleg az a tendencia, hogy a régi, egyszerűbb gépek helyett a gazdaságosabb újításokat vezessék be mindenütt. Ugyanez áll egyébként Németországra és Franciaországra is, egyedül Nagybritánia az, ahol még húzódoznak az újításoktól.

Dr. Brüning német reichstagi

képviselő súlyt kíván helyezni arra, hogy a racionalizálásnál a vállalatok dolgozói lelkileg és gazdaságilag kielégülést nyerjenek. Fokozni kell a munkás teljesítményét azzal, hogy pénzügyileg is érdekeltté tessék őt az üzemben. Szerinte tanácsos lenne a racionalizálással egyidejűleg megá-

lapítani azokat a módokat, amelyek szerint a vállalatok munkásai és alkalmazottai részvényeket kapjanak, hogy ilyenképen nagyobb érdeklődést és figyelmet tanúsítsanak a vállalkozással szemben. Ettől függetlenül azonban a munkásságnak megfelelő életstandardot kell biztosítani. A racionalizálás kell, hogy a vállalkozó és munkás közötti jóviszonyt egyengesse. Ebben a tekintetben pedig a törvényhozásnak is elő kell segítenie a racionalizálás tényét.

A kérdéshez hozzászóltak Philipp Dawson, Mac Laven (Anglia) és Lafarge (Franciaország). A gyűlés végül ilyen értelmű határozati javaslatot fogadott el.

Egy olasz mérnök feltalálta a légi hangárt és a légi járműveket láthatatlanná tevő ködfelhőt

Róma, szeptember 27. A hadügyminisztérium hivatalos kísérleteket végeztet egy olasz feltaláló, Amadeo Gilotti találmányával, aki a légi hangár problémáját megoldotta. A találmány lényege az, hogy repülőgépek egy, a levegőben haladó léghajóról menetközben startolhatnak és oda bármikor visszatérhetnek. A légi hangárnak a hadászatanban van jelentősége, különösen hajók és megerősített állások bombázásánál. A repülőgépek a nagy teherbíró képességű léghajóról kiegészíthetik bombas zákségeiket. A

kísérletek során sikerült a léghajót és a járműveket egy szinten új találmány révén áthatlan ködfelhőbe burkolni, úgy, hogy azok a földről, annak ellenére, hogy csak kétszáz méteres magasságban voltak, egyáltalán nem voltak láthatók. A kísérleteket az olasz hadügyminisztérium a legnagyobb titokban tartja és még az a kevésszámú vezérkari tiszt, akiket meghívtak a kísérletekhez, sem tudja, hogy a légi hangár szerkezete min alapszik és hogy a láthatatlanná tevő felhő milyen kémiai gázanyagból áll.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt. CLUJ, PIATA UNIRII 7. szám

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely, Nagyvárad és Temesvárt. Sajat tőkéei 97 millió lei.

Affiliált intézetei: Tordaaranyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen, és Sz.-Kereszturon. Tászáregényvidéki Takarékpénztár r.-t. Szászregényben és népbank r.-t. B.-hunyadon. — Minden bankügyletet legelőnyösebben végez. Engeelőyezett devizahely. Áruraktárai a vasut mellett. Betéteket elfogad.

Hirdessen az UJ KELET-ben!

Glück Izrael

cég ez uton értesíti az igen tisztelt vásárló közönséget hogy üzletét, Cal. Reg. Ferdinand 19 szám alatt az udvarba helyezte át, ahol a legkiválóbb külföldi szöveteit, a legdusabb választékban, a legolcsóbb árakon (en gros és en detail) kiárusítja.

Siessen vásárolni míg a készlet tart

Hogyan
Két H
hogya

Eddig eg
kapitány

Letartó

(Bucur sti-B

Az Uj Kelet tu
a putnai diakk
ritó) ant szem
a botrányok
megállapítására
ügyelő csak a
jelentését a be
moruan és ősz
állapitanunk,
ezt követő beü
távrolról sem o
ugynevezett pé
ként szerpelh
tetnek az kra
a liberális és
tussolták el
dusokkal az
szemben a tör
Alig két napp
tatea”, a kom
azok ellen a
„eltulozták”,
történeteket és
zékenységével
eseményeket k
annál is kevés
a kormány egy
szankciókat al
Hogy hogya
kormány által
lentése és az
tések, azokról
olvasó az aláb

A csendőrök
örme

Ugy Radau
dr. Macelaru
jesztették jelen
riumhoz. A pre
jában, hogy
intézkedést az
megakadályozá
ják be a korcs
a diákok elha
megbizta Jo
hogy tartsa fe
incidensek mé
az alárendelt
tők, amelyek v
adott intézked
Ogica csendő
a korcsmák
kongresszista
érkeztek háron
karesti csatlak
kok behatoltak
az üzleteket,
és kövekkel
katablakait. A

Legelterjedt
hangnőkül
ke

R

Halász B
Rádió

Cluj, S

Sakterk

Cluj, S

Hogyan mossa tisztára Macelaru inspektor a zsidóverések hőseit

Két hét alatt azt állapította meg a vizsgálat, hogy a zsidók meg voltak ijedve és leugráltak a vonatról

Eddig egysílenegy verekedő személyazonosságát derítették ki. Egy csendőrkapitányt és három csendőrörmezt felfüggesztenek és kész a putnai verekedések szankciója

Letartóztattak négy munkást, akik . . . a zsidók ellen izgatták a diákokat

(Bucur sti-Bukarest, szeptember 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Két hét telt el a putnai diákkongresszust követő felháborító antiszemita brutalitások óta és a botrányok előidézői felelősségének megállapítására delegált szigurancafelügyelő csak alig most terjesztette be jelentését a belügyminisztériumhoz. Szomorúan és őszinte fájdalommal kell megállapítanunk, hogy ez a jelentés és az ezt követő belügyminisztériumi szankciók távolról sem olyan természetűek, amelyek ugynevezett példás és elrettentő szankcióként szerepelhetnek és nagyon emlékeztetnek azokra a metódusokra, amelyekkel a liberális és averescanus kormányok tussolták el machiavellisztikus metódusokkal az antiszemita verekedőkkel szemben a törvény szigorú alkalmazását. Alig két nappal ezelőtt kelt ki a „Dreptatea”, a kormány hivatalos organuma, azok ellen a napilapok ellen, amelyek „eltulozták”, a putnai kongresszus utáni történeteket és a zsidóság tulságos érzékenységgel próbálta magyarázni az eseményeket követő felháborodást, amelyet annál is kevésbé talált indokoltnak, mert a kormány egyébként is a legszigorubb szankciókat alkalmazta a bűnösök ellen. Hogy hogyan festenek a valóságban a kormány által delegált vizsgálóbiztos jelentése és az ugynevezett szigorú büntetések, azokról győződjük meg maga az olvasó az alábbiakból:

A csendőrkapitány és a csendőrörmezt külön törvénye.

Ugy Radautz-megye prefektusa, mint dr. Macelaru szigurancainspektor beterveztették jelentésüket a belügyminisztériumhoz. A prefektus azt állítja a riportjában, hogy megtett idejében minden intézkedést az esetleges rendezavarások megakadályozására. Elrendelte, hogy zárják be a korcsmákat mindenütt, ahol csak a diákok elhaladnak. Másrészt pedig megbizta Jozepescu csendőrkapitányt, hogy tartsa fenn a rendet. Ha az ismert incidensek még is megtörténtek, ugy ez az alárendelt hatóságoknak tulajdonítható, amelyek vonakodtak végrehajtani a kiadott intézkedéseket. Így például Macovei és Ogica csendőrörmeztetek hagyták, hogy a korcsmák nyitva legyenek. Midőn a kongresszista diákok Dornesti állomásra érkeztek három órát kellett várniok a bukaresti csatlakozásig. Ezidő alatt a diákok behatoltak a városkába, végigjárták az üzleteket, megverték a kereskedőket és kövekkel bombázták az üzletek kirkatablakait. A prefektus jelentése felem-

liti a károsult kereskedők neveit. Továbbá elmondja a prefektus, hogy a csendőrök télenül nézték végig a történeteket, bár a kereskedők kérték, hogy interveniáljanak. Sabot örmezt az választotta a hozzáfördülőknak, hogy nincs utasítása az intervencióra. A zavargások után még jegyzőkönyveket sem akartak a csendőrök felvenni, Radulescu csendőrkapitány, akit a rendfenntartó intézkedések irányításával bizott meg a prefektus, egész nap Putnán maradt és csak este tíz órakor érkezett Dornestibe. A prefektus jelentésében oda konkludál, hogy a főbűnösök Radulescu kapitány és Sabot örmezt.

A szankciók

A prefektus jelentése alapján D. R. Joańtescu belügyi alminiszter elrendelte

Miért felelősek a dornesti zsidók a putnai Eminescu szoborért

Alább közlünk néhány részletét abból a jelentésből, amelyet Macelaru dr. szigurancafelügyelő terjesztett be egyhetes vizsgálatának credményeképpen az excessusokról. Ez a jelentés beszédes dokumentuma marad annak, hogyan hártják el ezek az inspektorok a felelősséget az igazi bűnösökről és milyen kétségbeesett ferdtéseket igyekeznek véghez vinni, csak hogy az ismeretlenség homályába burkolják a bűnösöket és bagatelizálják a történet méreteit. Macelaru inspektor szerint a diákokat az készítette a botrányok előidézésére, hogy Putnán van Emineskunak egy szobra, amelyen a felírás cementtel van befödve és lefestve.

Jacinski gyógyszerész felhívta a diákok figyelmét a szoborra, mire azok helyreigazították a felírást. Hogy azonban a vonaton utazó és a dornesti zsidók menyinyben felelősek azért, hogyan gondozzák a putnai hatóságok Eminescu szobrát, arról nem számol be Macelaru inspektor aki elmondja, hogy délután a diákok elutaztak a vonattal, de Dornestiben három órát kellett várniok. Összesen kétszáznegyvenhárman voltak, akik közül egyesek az állomáson maradtak, s a többi bement a városba.

Az inspektor felsorolja azokat az üzleteket, amelyekben a diákok botrányt rendeztek, de ezt azzal indokolja, hogy a kereskedők nem deferáltak eléggé a diákok kívánságainak.

A verekedők közül egyetlen egynek a személyazonosságát sikerült kideríteni, Nicolae Lefter teológiai hallgató személyében.

Az „elkerülhetetlen” incidens.

Végül megérkezett a bukaresti vonat. Minthogy a vagonok zsufolva voltak, — mondja jelentésében Macelaru inspektor — kétszáznegyvenhárom új utas felszállása elkerülhetetlenül incidensekre kellett hogy vezessen, (sic!) miután az új utasok hiába kerestek helyet maguknak. (Ugy mellékesen meg kell jegyeznünk, ami egyébként magától értetődő ugyan, hogy tudniillik a diákok teljes szabadjegyvel utaztak és összes kongresszusi költségeiket a kormány viselte). Két rendőr volt a vonaton, de ezek nem tudták mitévők legyenek hamarabb, miután minden oldalról segítséget kértek tőlük. Macelaru inspektor szerint, a zsidó utasok mindössze azt kérték a rendőröktől, hogy a diákok ne foglalják el helyeiket.

Radulescu csendőrkapitány felfüggesztését és bíróság elé való állítását, mert nem volt Dornestiben, mint ahogyan a rendelet őt erre utasította. Ugyancsak elrendelte D. R. Joańtescu belügyi alminiszter Macovei Ogica és Filioeanu örmeztetek felfüggesztését és bíróság elé való állítását, mert nem hajtották végre a prefektusnak a korcsmák bezárására vonatkozó rendelkezését. Elrendelte végül Sabot csendőrörmezt felfüggesztését és bíróság elé való állítását, szolgálat megtagadása miatt. A minisztérium Joańtescu rezolúciója szerint a legszigorubb szankciókat fogja kérni Sabot ellen, aki télenül nézte végig a vandálistusok lefojlyását. A felfüggesztett katonák fölött a hadbírósg fog itélkezni.

laru inspektor szerint, a zsidó utasok mindössze azt kérték a rendőröktől, hogy a diákok ne foglalják el helyeiket.

A zsidó utasoknak a vonatról való ledobását a következőképpen magyarázza Macelaru inspektor.

Egy zsidó lánynak . . . segíti a csomagjait.

A zsidó utasok, megtudva a Dornestiben történeteket, megrémültek s többen közülük elhatározták, hogy leszállnak a vonatról. Így Glückmann asszony elhatározta, hogy Dornestin leszáll leányával együtt, de mindketten a vonat más oldalán szálltak le. Az anya, elveszítvén leányát szemé elől, ismét felszállt a vonatra és panaszkodott, hogy a diákok ledobták a leányát a vonatról. Holott — mondja Macelaru inspektor — ténylegesen csak az történt, hogy a diákok segítettek a kisasszonynak levenni a csomagjait a vagonból.

Dolhasca állomáson másik három zsidó utas szállt le a vonatról. Egyik táviratozott a belügyminisztériumnak, a másik pedig a jaşii „Opinia” című lapnak. Macelaru inspektor feljegyzi, hogy a három zsidó utas visszautasított minden orvosi segítséget és semmiáron sem akarták folytatni azon a vonaton utjukat, bár a rendőrök invitálták őket. Másrésztől nem mondták be pontos címüket, ugy, hogy nem voltak megtalálhatók. Megtörténtek az intézkedések, hogy a véresen leszálló zsidó utasok személyazonosságát meg lehessen állapítani.

Pascaniban már intézkedések történtek, hogy a diákok ne hagyassák el a perrott és ne mehessenek a városba. Négy munkást, akik a zsidók ellen izgatták a diákokat, letartóztattak.

Humor helyett cselekedeteket várunk.

Eddig szól Macelaru inspektor jelentése, mely, mint látható, — több szórakoztató és mulatságos adatot tartalmaz és nem annyira a bűnösök felelősségének és kiletének megállapítására szoritkozik, mint amennyire inkább a diákok udvariasságáról és a dornesti zsidó kereskedők tapintatlan magatartásáról számol be. Hát nem

megható, hogy a diákok a zsidó utasok segítségére sietnek és a leszállásnál még csomagjaik leadásában is segédkeznek? Kétszáznegyvenhárom diák közül egyetlen egy bizonyult verekedőnek, akivel semmi sem történt. Hiszen a főbűnös kétségtelenül az a négy munkás, akik Pascaniban lelkiismeretlenül és felelőtlenül a zsidók ellen izgatták a békés magatartású diákokat. Természetes dolog, hogy a négy ismeretlenül maradt izgatott letartóztatták. Arról nem is beszélünk, hogy ha valaki bűnös volt abban, hogy egyes zsidó utasok véresen szálltak le a vonatról, — és nem rendeltetés helyükön — ugy elsősorban ezek a véres utasok a bűnösök, mert rossz címet adtak meg.

Hiszük, hogy Vaída Sándor belügyminiszter, aki a rend legfőbb őre az országban és D. R. Joańtescu rendőrminiszter, aki a zsidó parlamenti klubnak a legszigorubb szankciókat helyezte kilátásba a bűnösök ellen nem fogja méltányolni Macelaru inspektor jóízű humorát. Addig is azonban feleletet követelünk arra, hogyan lehetséges az, hogy 243 verekedő közül, aki nyílt nappal Dornestiben, Radautban, vasutállomásokon, a vonaton ütötték verték az ország zsidó polgárait, mindössze egyetlenegynek a nevét sikerült megállapítani? Tudni szeretnénk végre ki akarják-e nyomozni egyáltalán a bűnösöket és megakarják-e őket büntetni, avagy az egész vizsgálat nem egyéb porhintésnél?

Zárt ajtók között kezdődött meg a keleti államok jóvátételi konferenciája

Ausztria nem fizethet jóvátételt

Páris, szeptember 27. Aron francia munkaügyi miniszter elnökléte alatt összeült a keleti államok jóvátételi konferenciája s a mai ülésen először jelentek meg a jóvátétel fizetésére kötelezett államok, Ausztria, Bulgária és Magyarország delegátusai is. Az elnök üdvözölte a meghívott államok delegátusait, amit azok viszonzottak. A konferencia tárgyalásai szigoruan titkosak. A delegátusok meggyeztek abban, hogy az üléseken történetekről a sajtónak semminő tájékoztatást nem adnak. A konferencia holnap kezd meg az érdemleges munkát.

Páris, szeptember 27. A keleti jóvátételi konferencia mai zárt ülésén Kienböck osztrák delegátus mondott beszédet. Kiszivárgott hírek szerint azt hangoztatta, hogy Ausztria gazdasági és pénzügyi helyzete miatt nem fizethet jóvátételt. A bolgár kiüldött hétfőn, a magyar delegátus kedden fogják ismertetni kormányaik álláspontját.

CHARITÉ

Szanatorium

Cluj-Kolozsvár, Str. Regalá (Majális-u.) 12a. sz. Telefon 600

Sebészeti, Belgyógyászati, (cukor-, vese- és anyagforgalmi megbetegedések diétás kezelése.) Szülészet (különszülszobával és gyermekágyas osztállal). Nőgyógyászati, Urologia Orthopédia. Szemészet Fülészeti, Orr- és gégyógyászati stb. Legjelesebb speciálta orvosok vezetése alatt. Röntgen. Vegyi és bakteriológiai vizsgálatok. Gyógyfürdők (szénas hab, jód, kén stb.) Villamos kezelések Fogó- és hizókurák, kejáróknak is. Napi ellátási és ápolási díj: I. oszt. 450, II. o. 350, III. o. 260 Igazgató főorvos: Prof. dr. Steiner Pál

Nem fog a gyomra égni, ha rendszeresen issza a

Málnási

Siculia gyógyvizet

kapható minden fűszerüzletben.

Legelterjedtebb, legjobban bevezetett, hangnélküli, könnyűjárású gépirónók kedvence a masszív

ROYAL

írógépek.

Képviselete
Mechanika

Halász Boriska, Tárgul-Mureş
Rádiók nagy raktára

Sakterkések האלעקטריק nagy választékban

Cluj, Str. Matei 2. (Mátyás Király u.)

Fried Jenő

acéláru különlegességek raktárában.

Köszörülés, tükörfényezés,

nikkelező-telep.

Schober, az új kancellár kijelentette, hogy Ausztria nem csatlakozik egy államhoz sem Nagy érdeklődés mellett zajlott le az új kormány bemutatkozása. A Heimwehr bizalommal fogadta az új kormányt

Bécs, szeptember 27. Az osztrák kormányválság, mely heteken keresztül nemcsak Ausztria belpolitikai életét tartotta izgalomban, hanem a külföldi közvéleményt is, tegnap Schober bécsi rendőrönök kancellárrá való kinevezésével átmenetileg megoldást nyert. Az új kormány, bár sokkal inkább hivatalnok jellegű, semmint politikai kormány, lehetne mondani, mégis a jobboldali pártok exponense s mint ilyen a Heimwehr áll mögötte. Bár az osztrák parlament legnagyobb pártja most is a szocialista párt s bár az új kormány is mindössze tizenegy főnyi többséggel rendelkezik a parlamentben: az új kormány mégis mindent meg fog kísérelni arra, hogy a Heimwehr követelését teljesítse, főleg az alkotmányreformra vonatkozókat.

Előreláthatólag ez nem fog könnyen menni. A szocialisták semmiesetre sem fogják belemenni egy radikális alkotmányreformba, még kevésbé abba, hogy Bécs autonómiáját feladja. Schober személye különben sem szimpatikus a szocialista munkásság előtt, mert ő volt az, aki két év előtt belelővetett a munkásokba.

Bécs, szeptember 27. A délelőtti tizenegy órára kitűzött nemzeti tanács ülés megnyitása elhúzódott. Déli háromnegyed órákor vonultak be az ülésterembe az új kormány tagjai. Megjelenésükkor a kormánykoalíció pártjai óvatosan részesítették őket. Gurtler dr. ezután felolvasta a kormány jelentését a hivatali eskü letételéről és hivatalba lépésük megtörténtéről.

Mely eszében és nagy érdeklődés közepette ekkor Schober kancellár emelkedett szólamra és elmondotta a kormány-nyilatkozatot. Schober először is megköszönte az irányában megnyilvánult bizalmat s emlékeztetett arra, hogy amikor 1921-ben először elfoglalta a kancellári méltóságot bemutatkozásában azt a

kijelentést tette, hogy a kormányt a köz- és az ország szükséglete hívta életre. A politikai helyzet most sem könnyebb, mint volt akkoriban, mert az ellentétek a különböző pártállású lakosság széles rétegei között újra kiéleződtek.

A Heimwehr-mozgalomról szólva, Schober azt hangoztatta, hogy a mozgalom vezetői nem törnek

puccs és törvénytelenések vagy polgárháború utján a hatalomra.

Kétségtelen, hogy a Heimwehr-mozgalom erőben nyert s a demokráta államalakulatnak még akkor is mérlegelés tárgyává kellene tennie követeléseit teljesítésének kérdését, ha nem is állna a mozgalom mögött akkora tábor, mint amekkora áll. Tény az,

hogy az alkotmányreform eddigi parlament utja nehézkes volt s a Heimwehr e tekintetben elégedetlenkedése nem egészen indokolatlan. Emellett azonban határozottan szembe kell szállania azokkal a külföldi terjesztett hírekkel szemben, hogy az országban forradalom volna készülöben s ezt a Heimwehr készítaná elő.

A kormány meg fogja vizsgálni a Heimwehr követeléseit is s nem fog elzárkózni a jogos követelések legális teljesítésétől.

A kormány gazdasági programja a nyomzó gazdasági helyzetben nem lehet más, mint a legszigorúbb takarékoság. Külpolitikai tekintetben az irányvonal megmarad a régi. Ausztria nem csatlakozik egyetlen államcsoporthoz sem és szigorúan semlegességet vállal. Emellett barátságban akar élni minden állammal s különösképpen a szomszédállamokkal.

Tizenöt napon belül eldől a szándékos emberöléssel vádolt gyulafehérvári metsző sorsa

Urachea egyetemi tanár csak két heti megfigyelés után fog véleményt mondani Berger Elkán elmeállapóláról

(Cluj-Kolozsvár, szept. 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári Tábla harmadik szekciója tegnap délelőtti tartotta meg Berger Elkán az öt évre ítélt gyulafehérvári metsző ügyében a folytatódó tárgyalást. A tárgyaláson Berger Elkán nem jelent meg, mivel tévedésből a multikori főtárgyalás után Gyulafehérvárra szállították vissza. A tárgyalás érdemben dr. Urechea George egyetemi tanár megeskötésére szorított. Dr. Urechea professzor ugyanis a multikori tárgyaláson szakértőnek lett kinevezve és mint a kolozsvári ideggyógyászati klinika professzora szakértői véleményt kell betérjesztenie arról, hogy Berger Elkán ténylegesen előre megfontolt szándékkal követte el a Panc Todor gyulafehérvári mérsárossegéd elleni gyilkosságot, vagy pedig pillanatnyi elmezavarásban követte el tettét. Ennek a körülménynek tisztázása érthetően perdöntő fontosságú.

Dimitriu elnök Urechia professzor megeskötése után a következő kérdést teszi fel:

Válaszoljon professzor ur kategórikusan arra, hogy zavarodott elmével követte el Berger Elkán a gyilkosságot, vagy sem.

Urechia professzor a kérdésre kitérő választ adott. Kijelenti, hogy erre csak akkor tudna biztos választ adni, ha Berger Elkán több napon keresztül megfigyelés alatt állna.

Dr. Giurgiu védőügyvéd kéri a kérdésnek oda való módosítását, hogy tekintetbe véve Berger Elkán súlyos neuraszténiáját és Panc Todor bebizonyítottan provokáló magatartását, feltételezhető-e a pillanatnyi elmezavarás esetének fenforgása. Kéri továbbá, hogy Urechia professzor terjeszkedjen ki írásbeli jelentésében arra is,

hogy Berger Elkán neuraszténiája mennyiben befolyásolja annak büntügyi beszámíthatóságát.

A Tábla helyt adott a védő kérésének és elrendelte Berger Elkán tizenöt napon keresztül való oryosi megfigyelését.

Az angol jegybank ismét fel-emelte a kamatlábat

London, szeptember 27. A tőzsde már néhány napja számolt az elodázhatatlan kamatlábemeléssel s ezért az emelés híre a mai tőzsdén egyelőre nagyobb hullámokat nem vetett. Pénzügyi körökben bizonyosra veszik, hogy a kamatlábemelés az arany kiáramlásának feltétlenül véget vet, sőt számítani lehet visszazsívargására is.

London, szeptember 27. New-Yorki jelentés szerint a tőzsdét nem érte váratlanul az Angol Bank kamatlábemelése.

Az európai jegybankok közül ma a svéd egy, a dán és a norvég jegybank fél-fél százalékkal emelte a kamatlábat az angol emelés hatása alatt.

Vasárnap délelőtt ül össze a Zsidó Nemzeti Szövetség Nagyintézőbizottsága

Délután öt óráig lesz a Zsidó Választási Blok plenáris ülése

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 27. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap délelőtt 10 órákor ül össze Kolozsváron a Zsidó Nemzeti Szövetség Nagyintézőbizottsága a Szövetség központi helyiségeiben. A holnapi nagyintézőbizottsági ülés a leglátottabbaknak ígérkezik, tekintettel arra, hogy napirendjén több olyan kérdés szerepel, amelynek megoldása nem tűr halasztást és amely igen nagy kihatással lesz az erdélyi zsidó nemzeti mozgalom további alakulására. Előreláthatólag a Nagyintézőbizottságnak szólnál több tagja közül mindenki meg fog jelenni a vásárhelyi ülésen, akit rendkívüli körülmények nem akadályoztak meg ebben.

A gyűlést dr. Fischer József parlamenti képviselő, a Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke fogja megnyitni. Fischer József elnök ismerteti fogja az általános cionista helyzetet. Különös tekintettel a Palesztinában lezajlott eseményekre. A tárgysorozat többi pontja közül kiemeljük a Keén Hajesod és Keren Kajem új munkaévének beindítását, az aktuális szervezeti és pénzügyi kérdéseket, amelyekre a Nagyintézőbizottságnak kell okvetlenül kielégítő megoldást találnia. Ugyancsak a vasárnapi ülésen fogják véglegesen megállapítani a jubiláris országközi cionista konferencia időpontját is, valószínűleg november 24-re, 25-re és 26-ra. Igen sok nagyfontosságú kérdés javaslat formájában fogja a NIB. tagjait foglalkoztatni.

Délután öt óráig ugyancsak a Zsidó Nemzeti Szövetség helyiségében a Központi Zsidó Választási Blok tart plenáris ülést, hogy

állást foglaljon a közeledő községi választások tekintetében, illetve megállapítsa azt a magatartást, amelyet Erdély és Bánát zsidósága a községi választások során tanusítani fog.

Kedvező mederben foly-nak az angol-orosz tárgyalások

London. Dovgalewski párisi szovjet-nagykövet tegnap két ízben találkozott Hendersonnal és a két államférfi továbbfolytatta megbeszéléseit. A késő esti órákban Dovgalewski bizakodóan nyilatkozott a londoni lapok munkatársai előtt a tárgyalásokról s annak a reményének adott kifejezést, hogy küldetését rövid idő alatt befejezheti.

Kérjen **cipőt!**
Minden modell exkluzív

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt.

Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii No 9
Fiókjintézetek: Dej—Dézs, Beclean—Bethlen, Jibou—Zsibó, Záláu Zilah.

**Saját tőkét
40 millió lei**

Foglalkozik a banküzlet minden ágazatával. Átutalások bel- és külföldre legelőnyösebben és legpontosabban nszközöl.

Engedélyezett devizahely.

Feléled a világháború

a szenzációs háborús irodalom fascináó hatású könyveiben. — Néhányat felsorolunk: 1) Renn: Háború, (legújabb) füzve 204 lej, köve 305 lej, a legfenégesebb és legtisztább, de egyben a legtragikusabb könyv a világháborúról. 2) Renn: Krieg! egész vászonkötésben 260 lej. 3) Arnold Zweig: Grisca ör-mester, két kötet fve 204 lej, köve 272 lej. 4) Markovits: Szibériai garnizon, ktve 163 lej. 5) Emil Ludwig: Juli 14, fve 160 lej. 6) PALÉOLOGUE: A CÁR ORSZÁGA, három hatalmas kötet új, olcsó propagandakiadás 133 lej.

Olcsó Remarucé

Im Westen nchts Neues füzve 100 lej, köve 240 lej, Nyugaton a helyzet változatlan, fve 123 lej, kve 163 lej.

T. Lepage könyvkereskedés Cluj.
Kérem utánvételt a „Háborús sorozat“ számaít

Ha jó, elegáns és tartós cipőt akar, eszközöljön próbavásárlást a most megnyilt **TRIUMPH** cipőárúházban Cluj, Piața Unirii 28. szám alatt.

Néhány sz kritikai

Irta: Be

„I
kznak
godt l

Az elmúlt h mutató volt Buda geteget tanultam író darabját mu ban sem próbák nem lehetett jelen hoz kötötte. Az ebből következett zony a szerzőné próbákon, különö mutatják be a e legteljesebb irodá nyében. Minden hat a létrehozá vel, ha azt azon zönség elé. Mibe ni, a reszketést nagy baj van és azért az író má Az a színház, a elő író darabját s kezettel tette ezt is volt a sikere, gadta egy a dara adták. Van azon szempont és az í járt dolgait is vi zönségsiker ellen tudjuk, hogy o tenni külső viszó a mű, amit az törhetett ki a jajongásával, hev gével

Azért beszél személyben, mert gokról volt szó, a formán érint. M egyébként én írt rabot — a maga beszéljek egy ol amélynek nyilván velem szemben. E távol álló lap, a zedék” és a szoc írták rólam, darab csolatban, hogy Nem tudom, hog általában hogyan mellé egy olyan e kor egy férfi és eg járt tárgyaló dar volt szó. Én azt irodalomról bes „íróról” lehet s jelző nélkül, ame világszemléletére, utalhatna.

Ha azonban tükösök csak előr véletlenül írták álló vádként sze nizmust, — ugy lemet ennek a tá lalom. Minden s ges ragaszkodás nagyszerű csapata em beri méltó kapni. Gyermekes relmem a zsidók egész életükön ké a csufolódásnak e heves szívem a összenöttek a fő már ugy akarják hogy azon egé feszített vállakkal hassanak meg. M tudós, aki a szép lélekben — becs a barátságát, va oda ennek a mo olyan esztétik amik — minthog felérnek akármily hallgatásával, va vásásával.

Én csak har még a pályám é tem kezdetén. S lehetne, taktikus lene figyelmem j getni a szavaim mondanom, mit n rényen beállók ah élén Albert Eins mann, Stefan és

Néhány széljegyzet egy kritikai „viharhoz“

Irta: Benamy Sándor

„Ha a kritikusok vitakoznak, akkor az író nyugodt lehet“.

Oscar Wilde.

Az elmúlt héten egy színházi bemutató volt Budapesten, amelyből rengeteg tanultam. Egy Erdélyben élő író darabját mutatták be, aki azonban sem próbákon, sem a premieren nem lehetett jelen, mert betegsége ágyhoz kötötte. Az első tanulság éppen ebből következett s az volt, hogy bizony a szerzőnek jelen kell lenni a próbákon, különösen ha olyan helyen mutatják be a darabot, ahol nem a legelőnyösebb irodalmi szabadság van érvényben. Minden irodalmi mű csak úgy hat a létrehozás lázában liktetésével, ha azt azonos mód bocsátják a közönség elé. Mihelyt a pirt bepuderózni a reszketést lefogni akarják, már nagy baj van és ami ezután történik, az az író már nem lehet felelős. Az a színház, amelyik az Erdélyben élő író darabját színehozta, nagy igyekeztetett ezt. Fáradozásának meg is volt a sikere, a nagyközönség elfogadta az író darabot, ahogyan azt előadta. Van azonban egy magasabb szempont és az írónak eszerint kell saját magát is vizsgálnia. Minden közönségre ellenére nagy seb az, ha tudjuk, hogy engedelményeket kellett tenni külső viszonyoknak és hogy az író amit az író megalkotott, nem tudta ki a maga ujjongásával és hűségével, hevességével és lelkesé-

sével beszélni eddig harmadik színdarabban, mert általános jellegű dolgokról volt szó, amely minden író egyetemes értelem. Most azonban — mert az írók én írtam a szóbanforgó darabot — a magam nevében kell, hogy beszéljek egy olyan megállapításról, amely nekem nyilvánvalóan „sértő“ éle volt szemben. Két, egymástól nagyon távol álló lap, a keresztény „Uj Nemzet“ és a szocialista „Népszava“ azt írta rólam, darabom bemutatásával kapcsolatban hogy „cionista író“ vagyok. Nem tudom, hogy ez a két szó egyáltalán hogyan kerülhet egymás mellé egy olyan esetből kifolyólag, amikor egy férfi és egy nő szerelmi történetét tárgyaló darab megkritizálásáról volt szó. En az tartom, hogy, ha már a példamórról beszélünk, akkor csak az „úri“ lehet szó, minden mellékes felvétel nélkül, amely nézeteire, esetleg előzetes emlékeire, vagy foglalkozására vonatkozik.

Ha azonban a két szót az illető kritikusok csak előre megfontolt szándéku válságból írták egymás mellé és önálló vádként szegtek nekem a cionizmust, — úgy szélesre tárom a mellettem ennek a támadásnak. Igen, valóban, Minden szeretetem és mélységes ragaszkodásom az az önértékes, nagyszerű csapaté, amely elsősorban is emberi méltóságát óhajtja visszakapni. Gyermekek, könnyes-nevetős szerelmek a zsidóké, akik nem akarnak egész életükön keresztül céltáblái lenni a csúfolódásnak és a gunynak. Ideges, heves szívem a chalucoké, akik újra öszenöttek a földdel, amelyen most már úgy akarják megvetni a lábukat, hogy azon egész emberként, hátrafeszített vállakkal és felvetett fővel állhassanak meg. Minden nagy művész és tudós, aki a szépségnek — testben és lélekben — becsülője: a rokonszenvét, a barátságát, vagy egész valóját adta oda ennek a mozgalomnak, amelynek olyan esztétikai értékei vannak, amik — minthogy élet és valóság, — felérnek akármilyen csodálatos zenemű hallgatásával, vagy fenkölt könyv olvasásával.

En csak harminc éves vagyok és még a pályám és — remélem — életem kezdetén. Sok megalkudni való lehetne, taktikusan és okos önzéssel kellene figyelnem jobbra és balra, méregetni a szavaimat, hogy mit szabad mondanom, mit nem. És én mégis szívesen beálllok abba a sorba, amelynek élén Albert Einstein, Jakob Wassermann, Stefan és Arnold Zweig, Felix

URODONAL

MEGGÁTOLJA AZ ÉRELMESZESÉDÉST

Közlések:
Orvosi akadémia
1908 november 10
Tudományos
Akadémia
1928. dec. 14.

Az ütőerőn mutatkozó jelek elárulják az érlelmeszesedést.

Vizsgáljátok felül az ütőerőt és az artériának öregedését.

Gondozzátok az artériákat Urodonnal és akkor eltogjátok háritani az érlelmeszesedést, amely megkeményíti a vér utjait és olyan szilárdá válik, mint a pipa szopókája, vagyis törékeny és korhad.

Stab Chatelain, Paris. Romániai képviselő „STANDARD“ drogéria Strada Zorilor 2. Bucuresti.

18 nagy jutalom!

Az érlelmeszesedés kezelésének első feltétele, hogy meggátoljuk az érlelmeszesedés első stádiumában az artériák összenövését. Ezt pedig főleg azzal akadályozhatjuk meg, a ha a hűgysavat elhárítjuk a legfontosabb faktort, amely a káros képződményeket létrehozza. Erre pedig legalkalmasabb az

URODONAL használat.

FAIVRE professzor, a poitiersi egyetem klinikájának tanára.

Salten, sőt a keresztény Macdonald és Wedgwood munkáspárti vezérek is álnak, nem beszélve a kommunista-bárát Arthur Holitscherről, akik mind-mind, fentartás nélkül, vették le kalapjukat az előtt a lelki és fizikai vedlés előtt, amely a mai zsidók, egész mi-voltukban megrázkódtatva, tagadhatatlanul nagy és fájdalmas görcsök kö-

zött, keresztülmenni, csak azért, hogy visszakapják bőrük feszességét, gerincük egyenes tartását, husuk életes színet, amely valaha az övék is volt és amely megilleti ma is és meg fogja mindig is illetni őket, talán még kü-lömbül, mint sok más nép fiát.

Íróknak, művészeknek nem lehet két-séges, hogy rokonszenvezzene, vagy

szembeforduljon-e a cionista mozgalommal. En soha nem vettem részt a mozgalom politikájában, amint hogy nem veszek részt a szocialista mozgalomban sem, amely ugyanugy varázslatába vont. De minden liktetésem a kettőjüké, az emberi szépségek, szabadságok és igazságok hirdetői.

Három-négy milliárd lejjel kell csökkenteni a jövő évi költségvetést

Száznegyvenkéte milliárd lejt fecséretek el hét esztendő alatt állami „beruházások“ címén a költségvetésekből

Beruházások helyett költséges külföldi missziókra, fantasztikus szubvenciókra és nagyarányu panamákra tékoztak az adók jövedelmét

Bucuresti-Bukarest. Szeptember 27. (Az Uj Kelet tudósítójától). A pénzügy-minisztérium utasítást küldött szét az összes minisztériumoknak az új költségvetés összeállítására vonatkozólag. A rendelet általában szigorú takarékosagra utasítja a minisztériumokat, hogy a költségvetési deficit 1930 ban már elkerülhető legyen. Az előző évek büdzsét szem előtt tartva, az ez évi 37 milliárd 700 millió lejt kitevő költségvetést legalább 3-4 milliárddal redukálni kell, hogy az állam bármily kellemetlen meglepetéstől ment legyen, azaz a kiadásokat oly mértékben kell csökkenteni, hogy azok ne haladják meg azt a 33-34 milliárd lejt, amelyet az ország a mostani anyagi körülmények között adók címén az államnak fizetni képes.

Az állami kiadások mintegy hatvan százalékát az ugynevezett anyagi, 40 százalékát pedig a személyi kiadások képviselik. Az ez évi költségvetésből például 14 milliárd lejt volt a személyi, 23 milliárd pedig az anyagi kiadásokra beruházások, üzemi-javítások, stb. előirányozva. A költségvetés összeállítása oly módon történik, hogy a parlament és kívülálló nem nyerhetnek alapos betekintést az anyagi kiadásokat reprezentáló tételek mögé. Az előző évi költségvetések számai azonban néhány igen tanulságos adatot szolgáltatnak az anyagi kiadások címén felhasznált összegek valószínű felhasználására vonatkozólag. 1922-től 1928-ig bezárólag adók és illetékek címén összesen 240 milliárd 762 millió lejt inkasszált az állam. Ebből az összegből 66 milliárd 927 millió lejt emésztettek fel a személyi kiadások (ál-

lami tisztviselők fizetése, stb.), míg 26 milliárd 392 millió ment el állami adóságok törlesztésére. Összesen tehát 93 milliárd 319 millió lejt költött el az állam könnyen kimutatható és indokolható célokra.

Mire tékoztak el hét esztendő alatt 147 milliárd lejt

Mi történt azonban a fenmaradó 147 milliárd lejjel, amelynek elköltését „anyagi kiadások“ címén könyvelte el a költségvetés technikája. Bármennyire is figyelembe akarnók venni az elkerülhetetlen „anyagi kiadásokat“, teljes lehetetlenség, hogy az évenként több mint 20 milliárd lejt kiadás indokolását megtaláljuk. Az államvasutak beruházására ez alatt az idő alatt ismeretesen ugyszólván semmit sem költöttek, a posta felszerelésén semmit sem változtattak s az utak is abban a lehetetlen és szomorú állapotban vannak, mint hét esztendővel ezelőtt. Beavatottak közlései szerint a hadsereg felszerelésén sem történtek radikális javítások az elmúlt esztendők alatt. Hová fordították tehát az adófizetők verejtékeiből összesajított 147 milliárd lejt és azokat a külföldi kölcsönöket, közjavak eladásából származó bevételeket és a német jóvátételből kapott csaknem 3 milliárd lejt, amelyeket mind az anyagi kiadások tételénél könyvelte el az állam?

Állami beruházások — szubvenciókra, missziókra és panamákra

A választ erre a kérdésre az a sok, milliárdokat kitevő panama adja meg, amelyeket ugyancsak az anyagi kiadások

cím alatt könyveltek el. Intézmények és személyek végtelen sora él és tartja fenn magát a költségvetési szubvenciókból, külföldi missziók, bizottságok, kiszállási és reprezentációs költségek sok száz millióra emelkedő összegek mind beruházás címén találnak elhelyezkedést a költségvetés komplikált szerkezetében. Még ha kizárólag a nemzeti vagyon növelésére használták fel a 147 milliárd lejt, még ha csakugyan sikerült volna ezekkel a beruházásokkal helyreállítani mindazt, amit a háboru lerombolt, akkor is igazságtalanság lett volna egyetlen generáció vállaira háritani ezeket a terheket, amelyeket több generációnak kell viselnie. Annál is kevesbé volt azonban indokolt az a hallatlan tékozlás, ami esztendőken keresztül folyt az adófizetők pénzével, mert ennek a 147 milliárdnak sehol sincsen nyoma az állam technikai berendezkedésében, bárhol is keresnők.

Meg kell szünni az ilyen természetű investícióknak

Charles Dewey, a lengyel nemzeti bank francia ellenőre, ugyanezt a vádat emelte a lengyel költségvetési politika ellen. Hogy kiszikkasztotta a nemzetgazdaság forrásait a túlzott investíciós politikával, amely megakadályozta a vagyonygyűjtést, a gazdasági prosperálás egyetlen lehetőségét. Az új költségvetés elkészítésénél figyelembe kell vennie a kormánynek ezeket a szempontokat és az anyagi tételek kiadásánál olyan megtakarításokat kell eszközölni, hogy azokból sem panamákra, sem pedig olyan „investíciókra“ ne jusson, amelyeknek hasznát az állam sohasem látja.

HIREK

az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bászai zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámber Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő Str. 11 Junie 12
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomása csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Az UJ KELET szerkesztősége a mai napon visszaköltözött régi helyiségebe, a Brassai-utca (Str. Baron L. Pop) 10 szám alá. A szerkesztőség telefonszáma: 9-77.

Az idej Keren Hajjeszod kampány. A Jewish Agency megalakulásának és a legutóbbi szomorú palesztinai események hatása alatt Amerikában és Európa összes országaiban nagy lendülettel megindult a Keren Hajjeszod munka, amelynek élére mindenütt a zsidóság nemcionista vezetői állottak. A fokozott munka és áldozatkészség a világ zsidóságának válasza az arabok támadására. A Keren Hajjeszod erdélyi kuratoriuma a napokban megtartott ülésében foglalkozott a megindítandó akcióval és a többiek közt elhatározta, hogy november havában nagyszabású Jewish Agency konferenciát fog egybehozni, amelyen valószínűleg részt fog venni a zsidóság egyik prominens egyénisége. Elhatározta a kuratorium, hogy ezévi munkát október második felében Clujon fogja megkezdeni. Az akció lefolytatására sikerült ismét megnyerni a múlt évben ittjárt delegátusok közül dr. Otto Abelest, dr. Rachel Klompust és Zwi Levanont, akiknek kiváló képességeit Erdély zsidóságának a múlt évi akció során volt alkalmuk megismerni.

A Zeppelin újra körülrepülte Svájcot. Berlinből jelentik: A Graf Zeppelin ma svájci körrepülésre startolt, mely útról kilenc és fél óra múlva, délután félhat órakor visszaérkezett Friedrichshafenbe és simán leszállt a légi kikötőbáncnál.

Beteg a jugoszláv király. Belgrádból jelentik: Sándor király komoly megbetegedése miatt weldesi tartózkodását megszakította és Belgrádba utazott, ahol a jugoszláv főváros legkiválóbb orvosai kezelik.

Pershing tábornok vadászat közben megsebesített egy magasrangú bírót. Londonból jelentik: Pershing tábornok, aki a háború alatt az expedíciós hadsereget megszervezte, egy skóciai vadászatán megsebesítette Richard Lidont, a new-yorki legfelsőbb törvényszék bíróját. A törvényszéki bírót a sértekek az arcán sebeztek meg. Sérülése könnyebb természetű.

Október elhején nyílik meg a kolozsvári zsidó diákmenza. A kolozsvári zsidó diákmenza vezetősége ezuton hozza az érdekeltek tudomására, hogy október elsején a menza ismét megkezd működését. A leányothont a jelentkezők csekély számára való tekintettel, az idej tanévben nem nyitja meg. A diákothon november elsején nyílik meg. A felvétel a jelentkezések sorrendjében fog történni.

Orvosi hír. Dr. Hamburg József, szemorvos, az amszterdami szemészeti világkongresszusra hazaérkezett.

Az erdélyi Palesztinahivatal felkéri Roth József oradeai lakost, akinek a chisnai Palesztinahivatalhoz bevándorlási engedélyre érkezett, hogy pontos lakáscímét mielőbb közölje fenti hivattal.

Ünnepi istentiszteletek rendje a Ferdinánd király-uti zsinagógában: Szeptember hó 29-én Saelichoth 1. napján a reggeli ima 5.30 órakor. A többi napokon reggel 6 órakor. Október 4-én pénteken reggel 5.30 órakor, új év előestéjén pedig az istentisztelet 6 órakor kezdődik. Október 5-én, szombaton, Ros-Hasana 1. napján a reggeli ima 7-9-ig, a Muszaf fél 10-kor kezdődik. Mincha ima 4 órakor, Maariv 6.30-kor. Október 6-án, vasárnap, úgy mint az első napon.

Mindazon tisztelt vendégeimtől, jóbarátaitól és ismerőseimtől, akiktől Hátszegi Ernő által való eltávozásom alkalmával nem kucszhattam el személyesen, ezuton búcsuzok és kérem, hogy engem továbbra is jó emlékezetükben megtartsanak. Kurzmantel Ignác, az „Arany Bányák” kávéház és vendéglő volt bérleje.

Megindult a román gyümölcs és bor-export Lengyelországba

Hogyan szabályozza a román-lengyel konvenció az exportot

Cluj-Kolozsvár, szeptember 27. Az Uj-Kelet tudósítójától. Mint ismeretes, az ipari és kereskedelmi miniszterium megkötötte egy héttel ezelőtt a lengyel állammal az új kiviteli egyezményt. Ez a kereskedelmi konvenció különösen Románia gyümölcsexportját fogja nagyon előnyösen befolyásolni. Ebből a szempontból ez az egyezmény egy régóta csett hiányt pótol. Bessarábiában, de Erdélyben is ősszel hatalmas gyümölcs-quantum szolgált összegyűlni, amelyet a kedvezőtlen kereskedelmi szerződések következtében nem lehetett a világcapon kellőleg értékesíteni. A Lengyelországgal kötött kereskedelmi szerződés egy új piacot nyit meg a romániai gyümölcs számára.

A konvenció megállapítja a hordós és butélias bor, szőlő, alma, dió, dióbél és más gyümölcsök kontingensét. Az export feltételei a következők: gyümölcsexportálással foglalkozhatnak román kereskedők, akiknek Lengyelországban bejegyzett cégük van, romániai cégek, amelyek bejegyzett lengyel céget képviselnek, vagy mint bejegyzett ügynökök szerepelnek Lengyel-

országban. A Lengyelországba való importálásra a lengyel iparügyi miniszterium adja meg az engedélyt. A lengyel iparügyi miniszteriumnál a permisz kiállításával egyidejűleg az importált gyümölcs értékének négy ezrelékét kell lefizetni. A permisz fel nem használása esetén a manipulációs illeték elveszettnek tekintendő. A permisz elnyeréséhez szükséges a román ipari és kereskedelmi miniszteriumnak az ajánlása, amely kiállításától számítva tizenöt napig érvényes.

Bort, hatszáz liter mennyiségig, permisz alapján, be nem jegyzett lengyel cégek részére is lehet exportálni. A kereskedelmi egyezménynek különösképp fontos pontja az, amelyben mindkét állam kötelezi magát, hogy az exporthoz szükséges formalitásokat igyekezni fognak a legrövidebb időn belül elintézni. Romlott állapotban megérkezett gyümölcs-szállmányok után nem kell Lengyelországban a manipulációs taxát lefizetni. A romániai gyümölcs-exportőrök a legnagyobb meglepedéssel fogadták a lengyel-román egyezményt.

A kolozsvári (Kongr.) Izs. Hitközség titkári hivatala közli az érdekeltekkel, hogy a még rendelkezésre álló templomülések október 3-ig d. e. 9-1, d. u. 3-6 óra között a titkári hivatalban bérbe adhatnak a jelentkezés sorrendjében.

Két lejjel akarják megdrágítani a kolozsvári mészárosok a hus árát. Simon pénzügyi tanácsos elnöke alatt megtartott értekezleten a mészárosok kérték, hogy a hus maximális árát két lejjel emeljék fel. Kérésüket azzal indokolták, hogy a száj és körömfájás óriási arányu terjedése következtében az egészséges szarvasmarha ára horribilisan emelkedett. Kérésüknek az ad aktualitást, hogy az ármegállapító bizottság ma tartja ülését és ez van hivatva az árak fölött dönteni. Itt említjük meg, hogy a kisgazdák ugyanezen az alapon a tejárak nmelesét kérték, míg a pékek és lisztkereskedők a mostani árak fenntartása mellett foglaltak állást.

A magánalkalmazottak folyó hó 29-én vasárnap d. d. 10 órakor az alkalmazotti otthonban, Str. Cogalniceanu No. 7 szám alatt tartandó rendes évi tisztújító közgyűlésén minden alkalmazott ott legyen! A magánalkalmazottak szakszervezete.

Egy egyszerű eljárás az illatosan könnyű nyári ruhák mosásának a LUX által.

A mai esinos és drága női tengereműek, melyeket minden nő a legszívesebben hord, csak a LUX használatával lesznek mindig tiszták és újak. A közönséges szappannal való dörzsölés teljesen felesleges, mert a drága fehérneműeket tönkretesz. Mártozás a lehetőleg könnyű és értékes mosóvalóidat egy tál habzó Luxoldatba, fehér és finom kezeskéddel úgy mossál, hogy nyomkodd a szövetet többször a habon keresztül. — Mindennemű dörzsölés tilos!

LUX — ot nem lehet kapni seholsem kimérve, hanem csakis eredeti csomagolásban.

Ára mindenütt:
Nagy doboz Lei 30.—
Kisdoboz Lei 15.—

Megnyitották London tengeri kikötőjét. Londonból jelentik, hogy tegnap nyitották meg ünnepélyesen London új nagy személyhajózási kikötőjét, melybe a legnagyobb tengerjáró hajók is bemehetnek. Az angol főváros úgy, mint tengeri kikötő egyenrangú lesz a legnagyobb angol kikötővárosokkal.

Uj gyermekórházat nyitottak meg Budapesten. Budapestről jelentik. A Madarász-átcában új gyermekórház épült fel a legmodernebb felszereléssel kétszáz beteg számára. Az új órházat a jövő hét keddjén nyitják meg ünnepélyesen.

Butor a nagy készletre való tekintettel mélyen leszállított árban.
Fischer Albert & Co.
cégnél Cluj, Cal. Reg. Ferd. (Ferenc József-ut) 61 szám
Körishló Lei 15.000
Oszlopos, emelt füllungu háló Lei 20.000
Féltéle háló exotikus furnírral Lei 25.000

A Zephir kályha az egész világon el van terjedve és a legjobb hirtvének örvend. 10 kgr. tával fűt egy normal szobát 24 órán át. A szépsiszentgyörgyi gazdasági kiállítás aranyéremmel lett kitüntetve. Legújabb árjegyzéket ingyen küld Szántó Dezső és Fia kályha és redőnygyára Oradea.

Hölgyeim! Uraim! Szenzáció!
Csodaszép, fess bécsi velour, nyul szőr és filcmodelek óriási választékban feltűnőeső árban árúsít az
Ideal
női kalapüzem Cluj, Cal. Regele Ferdinand 8 szám
Férfi és női kalapok festése, alakítása a legújabb modellek szerint 48 óra alatt gyári árban készülnék. — Tonny sapka nagy választékban

Bezárult a berlini interparlamentáris gazdasági konferencia. Berlinből jelentik: Az interparlamentáris kereskedelmi kongresszus ma befejezte ülését. A legközelebbi kongresszust Madridban tartják. Ma este a birodalmi kormány búcsubankettét adott a delegátusok tiszteletére. A kormány képviselőtében Dietrich miniszter mondott beszédét.

Urológiai-, vese-, hólyag- és végbélbetegeknél a természetes „Ferenc József” keserűviz gyorsan csökkenti a székelési zavarokat. Kórházi bizonyítványok elismerik, hogy a Ferenc József viz biztos és kellemes hatása következtében állandó használatra rendkívül alkalmas. A Ferenc József keserűviz gyógyszer-tárakban drogériákban előforduljanak és fűszerüzletekben kapható.

— Öngyilkosságot követett el felesége és kilenc gyermeke szemmeláttárat hogy érelmeszesedése ellen nem használta a még minden esetben bevált. Cigelkai jódtartalmú Lajos gyógyvizet. Ismertető bárkinek ingyen küld a Cigelkai jódos gyógyforrások romániai vezérképviselete Arinis (Égerhát) jud. Sálaj.

Orvosi hír. Dr. Lengyel Miklos sebész, nőgyógyász, szülész, a Park Szanatorium volt főorvosa délelőtt Gyógyintézetében Cal. Regele Ferdinand v. Ferenc József ut 111 szám alatt rendel ahol a fertőző betegek kivételével mindennemű beteg felvétetik. Délután rendelőjében Str. Regina Maria v. Deák Ferencz u. 18 szám alatt rendel.

Csallás és okirathamítás miatt tartóztattak le három ismert berlini kereskedőt. Berlinből jelentik: A birodalmi főváros alkalmazottainak ruhaszállítóit, a három Sklarek fivért a rúndörtség okirathamítás és család gyanuja miatt ma letartóztatta. A kereskedők őrizetbevétele általános feltűnést keltett Berlinben.

Nagy irodalmi vita Budapesten Benamy „Kajüt” c. darab körül. Budapestről jelentik: Benamy „Kajüt” c. darabja amelyet az Uj Színházban játszanak, nagy vivátt váltott ki irodalmi körökben. Karinty Frigyes egy oldalon keresztül vitatkozik Benamyyal a Pesti Naplóban és azt állítja, hogy már nincsenek d'ímonok és hogy ő egy finom verssel bármelyik percben elhódítja a szerelmes Kajütmes-től a darab női főszereplőjét. Nagy Lajos, a kiváló novellista, Zsolt Béla „Toll” c. hetilapjában sexual-szociológiai szempontból fogja fel a Kajütöt. A bulvárlapok kritikásúiról szemben a „Pester Lloyd”, a „Budapesti Hirlap”, a „Magyarország” és az „Ujság” — ezek a régi előkelő lapok — állanak erősen Benamy mellé. A darab már a huszadik előadás-hoz közeledik.

A nemzetközi jóvátételi bank megszervezésére hivatott bizottság október 3-án Wiesbadenben ül össze

(London, szeptember 27.) A Daily Telegraph közlése szerint a nemzetközi jóvátételi pénzügyi bizottság október harmadikán, vagy negyedikén Wiesbadenben vagy Baden-Badenben ül össze. Mivel Németország lesz a vendéglátó házigazda, beavatott helyen úgy értesültek, hogy a bizottság elnökségét Schacht dr. német birodalmi bankelnök fogja ellátni.

Jólinformált helyen azt közölték a sajtóval, hogy a hatalmak kormányai hatvan módosító javaslatot terjesztenek a bizottság elé. A módosítások közül tizenhét javaslatot az angolok adtak be. Az intézet igazgatóságában három francia, három német delegátus helye már vitán felül. Az angol kormány reméli, hogy a szigetország delegátusain kívül a dominionok is helyet kapnak az igazgatóságban. Nincs kizárva a tizenhatra tervezett igazgatósági tagságok számának felemelése sem.

Gyomorégést rögtön szüntet, **gyomorfelekélyt** rövid időn belül gyógyít. **gyomor-szavulitengés** elmarad, ha a bajok ellen a **Cigelkai Jódos Gyógyforrások** hydrocarbonátos **IstRan**-vázét issza. Kérje mindenütt. Ismétetőt küld a cigelkai források romániai vezérképviselete Arinis (Égerhát) jud. Sálaj.

Csökkenőben van a floridai tornádóveszély

Newyork. A meteorológiai intézethez érkezett jelentések szerint a floridai tornádóveszély csökkenőben van, mert a lassan és folytonos irányváltozások közben előrehaladó oceáni vihar mintegy százötven kilométernyi távolságban elhúzott a floridai part mellett s újra a nyílt oceánra vette útját. A floridai partok mentén a hajózás még mindig veszélyes s a mexikói öböl partjain óriási hullámverésről érkező jelentések.

Zongora- és hegedűiskolák valamint az összes többi kották legolcsóbban kaphatók

Király
zenemű-szaküzletében
Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii Főter 15

Szerke

G. A. Cluj
gyógyintézetben
mániában szem-
manóverről van
nem reagálnak
L. A. Arad
Zsidó Diákmen-
nyát előjegyez-
megválaszolják.

V. J. Napr
egyetem jogi fa-
mációi alapján
teni tanterv le-
tananyagotól. A
elismerek, azon-
nyújtani a dék-
kat a tantárgy-
kell tennie. Er-
mélyesen intézi-
taik, indexét, a-
beiratkozások -
abszolutorium e-
október elsején

F. I. Sighet
Dezsonék lapu-
B. K. Arad
el. Alex Schlan-
a Jazomir cím-
F. M. Luda
október 15-én,
vonnak be.

N. I. Regh
Jogvédő Irodah-
Cluj, Str. Rogi-
S. M. Maros
rectiunea Gener-
Victoriei cím al-
gatóságához. Sz-
Zsidó Parlamen-
Maria. 1.

S. M. Cluj.
Természettudom-
fogunk honoráru-
M. M. Bogda
kolozsvári ipark-
Forduljon Cama-
Cluj, Calea Vi-
titkárhoz.

F. A. Szilagy
Zsidó Parlament-
vezetőjéhez, dr.
megadja Önnek

P. H. Cluj.
aki névre szóló
Testvérét nem v-
kell szolgálnia a
hagyhatja el az

L. E. Sighet
sabb nagyobb kv-
nál rendelni. Kö-
árak részére Rom-

N. E. Felsőv-
semiesetre sem-
tonai kihágások-
amelyeket az am-
tek el. Fiának tel-
nyiben fivére mo-
tát, úgy folyamod-
tásért. 2. A konz-
s az országból ki-
telenitheti az utle-
vonul be idejében
zelné és a Coisili-
M. K. Beszter-
szó. A négy polg-
baladó nőnek va-

Sch. és L. Sz-
tem jogi fakultás-
elsején kezdődnek
rashedta, bevezetik
a fakultáson is, és
az előkészítő évnél
lesz. Egyelőre még
erre nézve semmi
kötelező lesz, fiána-
árt kell tartózkod-
duljon a kolozsv-
iskolthoz vezető
tor 11.

Szerkesztői üzenetek

G. A. Cluj. Az illető éveket töltött elme- gyógyintézetben és még ma is perlekedési mániában szenved. Egyesek szerint zsarolási manőverről van szó. Ha látni fogják, hogy nem reagálnak, majd abbahagyja.

L. A. Arad. Levelét áttették a cluji Zsidó Diákmenza vezetőségéhez, ahol leányát előjegyezték és levelét érdemben is megválaszolják.

V. J. Napræda. Eljártunk a kolozsvári egyetem jogi fakultásán, ahol az Ön információi alapján előadtuk ügyét. Az új egyetemi tanterv lényegesen különbözik az akkori tananyagtól. Az abszolutoriumát mindenesetre elismerik, azonban külön kérvényt kell benyújtani a dékánatúshoz, hogy kijelöljék azokat a tantárgyakat, amelyekből különbözetet kell tennie. Erdemben az ügyet csak személyesen intézheti el. Hozza magával az iratait, indexét, abszolváló bizonyítványát. A beiratkozások — nem kizárt dolog, hogy az abszolutorium ellenére szüksége lesz erre is, október elsején kezdődnek.

F. I. Sighet. Adja át munkáját Schôn Dezsőnek lapunk ottani munkatársának.

B. K. Arad. Nagyon helyesen találta el Alex Schrank név alatt Szabó Imre írta a Jazomir című regény első részét.

F. M. Ludas. A „termin redus“-osok október 15-én, a többiek pedig februárban vonulnak be.

N. I. Reghin. Foresta. Forduljon a Zsidó Jogvédő Irodához, dr. Fenichel József ügyvéd Cluj, Str. Regina Maria, 38. II. emelet.

S. M. Marosvásárhely. Forduljon a Diáktársaság General RMS. Bucuresti, Calea Victoriei cím alá a monopólium vezérigazgatóságához. Szükség esetén vegye igénybe a Zsidó Parlamenti Clubot, Bucuresti, Bulv. Maria, 1.

S. M. Cluj. Kérése teljesen méltányos. Természetesen a magunk részéről igyekeznünk fogunk honorálni.

M. M. Bogdan Voda. A kérdézt hirt a kolozsvári iparkamara helyezte el lapunkban. Forduljon Camara Industriei si Comert. Cluj, Calea Victoriei cím alá, Bereczky titkárhoz.

F. A. Szilágycseh. Forduljon a bukaresti Zsidó Parlamenti Club jogvédő irodájának vezetőjéhez, dr. Benvenisti ügyvédhez, aki megadja Önnek a szükséges felvilágosításokat.

P. H. Cluj. Amerikába csak az mehet ki aki névre szóló beutazási engedélyt kapott. Testvérét nem viheti magával. 2. Először le kell szolgálnia a katonaságot, csak azután lajzhatja el az országot.

L. E. Sighetul Marmatiei. Legtanácsosabb nagyobb kvantumot vidéki kószárfonóknál rendelni. Központi elárúsító hely ilyen áruk részére Romániában nem létezik.

N. E. Felsővisó. Az amnesztia törvény semmiesetre sem vonatkozhatik azokra a katonai kihágásokra és büncselekményekre, amelyeket az amnesztia rendelet után követtek el. Fiának tehát be kell vonnia. Amennyiben fiúve most teljesíti katonai szolgálatait, úgy folyamodhatik az egy évi halasztással. 2. A konzulátusnak nincs joga bárkit az országból kiutasítani, azonban érvénytelenítheti az utlevelet. Amennyiben fia nem vonul be idejében, mint dezertort fogják kezelni és a Consiliul de discipline elé állítják.

M. K. Beszterce. Csak félreértésről lehet szó. A négy polgárit végzett. 21 évet meghaladó nőknek van szavazati joguk.

Sch. és L. Szatmár. A kolozsvári egyetem jogi fakultásán a beiratkozások október elsején kezdődnek. Mint az Új Keletből olvashatta, bevezetik az előkészítő évet ezen a fakultáción is, és nagyon valószínű, hogy az előkészítő évről a látogatása kötelező lesz. Egyelőre még az egyetemen sem tudnak erre nézve semmi bizonyosat. Ha a látogatás kötelező lesz, fiának természetesen Kolozsvárt kell tartózkodnia. Bővebb információért forduljon a kolozsvári Zsidó Diákmenza és lakóthoz vezetőségéhez, Calea Dorobanilor 11.

V. K. Ciceu Giurgesti. Az új közigazgatási törvény alapján a jövőben a jegyzőket választani fogják. Hogy mi történik azokkal a jegyzőkkel, akiknek már több évi szolgálati idejük van, arra vonatkozólag a törvény végrehajtási utasítása fog intézkedni, amelyet most készít el egy speciális bizottság. F. I. Rodna Veche. Ausztriában lehet

két gimnázialis osztályból is egyszerre vizsgálni. Nem szükséges, hogy külön internatusba iratkozzon be.

Sch. E. Oradna. Kérdésére pontos információkat csak az illetékes tanügyi körök adhatnak. Menjen fel a váradi inspektorátusra.

Közgazdaság

Magyarország és Lengyelország teljesen zárolták a romániai marhaexportot

Óriási kárt jelent az exportőröknek a vesztegár

(Cluj-Kolozsvár, Szeptember 26. Az Új Kelet tudósítójától). Az Erdélyi és Bánáti állatexportőrök körében az utóbbi időben általános elkeseredés uralkodik. Mint ismeretes, Erdélyben és Bánátban már körülbelül két hónapja a marhaállományban erős száj- és körömfájás pusztít. A belföldi hatóságok lokális zár alá helyezéssel akarták a veszedelmes járvány továbbterjedését megakadályozni, azonban teljesen eredménytelenül. A járvány egyre nagyobb méreteket ölt, oly annyira, hogy a szomszédos államok is megtették a szükséges intézkedéseket, hogy a betegség áthurcolását megakadályozzák. Magyarország és Ausztria negyven napi vesztegár alá vetették Románia állatexportját. Egyes bánáti kereskedők azonban a vesztegár állatszűrlőmunkát csempészenek át a szomszédos országokba. Hogy hogyan sikerült ezeknek az

exportőröknek a többszörösen szigorított állategészségügyi óvintézkedéseket kijátszani, azt a megindítandó hivatalos vizsgálat fogja kideríteni. Az osztrák és magyar hatóságok azonban okulva a történetek, körrendetileg a maguk részéről is megtették a szükséges lépéseket, hogy a további állatcsempészt megakadályozzák. De Magyarország Bihar-püspöki határán már meg is voltak ennek a szigorú rendszabálynak a következményei. Pár nappal ezelőtt Bihar-püspökből husz wagon élőállatot irányítottak vissza Románia felé. A romániai állatexportőrök részére ez egymagában körülbelül ötvenezer lejes kárt jelent vagononként. Tudot dolog ugyanis, hogy az élő állatok az ut következtében sokat veszítenek súlyokból, viszont az egyszer befizetett export illetéket többé vissza nem térítik.

Angliában felemelik a kamatlábat.

Londonból jelentik: A tőzsde már néhány napja számolt az elodázhatatlan kamatlábemelésről ezért az emelés híre a mai tőzsdén egyelőre nagyobb hullamokat nem vetett. Pénzügyi körökben bizonyosra veszik, hogy a kamatlábemelés az arany kiáramlásának feltétlenül véget vet, sőt számítani lehet visszaszívására is.

Adómentesek az új épületek. Bukarestből jelentik: A kormány legfelsőbb pénzügyi tanácsa elhatározta, hogy körrendeletet ad ki, amelyben precizirozni fogja a Trancu Jasi-féle építkezési rendeletet. A Trancu Jasi-féle rendelet szerint új épületek után nem kell adót fizetni, mindamellett nagyon sok visszaélés történt ezen a téren. Ezeket a visszaéléseket akarja egnszersmindenkorra kiküszöbölni a kormány körrendelete.

A gabonaárak esésének okait kutatják. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztériumban tegnap este értekezletet tartottak, amelyen a pénzügyminiszter, földművelésügyi miniszter és a nagy gabonakereskedő-cégek képviselői vettek részt. Az értekezleten a gabonaárak esésének okait tárgyalták meg és arról tanácskoztak, hogy milyen óvintézkedéseket kell tenni, hogy a gabonaárak további esését megakadályozni.

A kényszeregyezségek. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara az érdekeltek tudomására hozza, hogy a kényszeregyezségek (concordat preventiv) ügyében beadott kérésekre a törvényszékek a végzést megküldik a kamarának is és azok ki vannak függesztve a kamara hirdetési tábláján (I. em. folyosó).

Bab vásárlás. Vincenzo Ciani Timisoaráról (Mircea Voda-u. 12. I. 6.) nagyobb mennyiségű paszulyt óhajtat vásárolni. A cluji kereskedelmi és iparkamara ezt azzal hozza a kereskedők és termelők tudomására, hogy ajánlataikkal forduljanak közvetlenül megnevezett céghez.

Advertisement for 'A nagy Cirkusz Royal' Milea, featuring circus acts and contact information for D. C. Milea.

A posta vezérigazgatóság rendelete értelmében a gabona idény tartama alatt, a gabona üzletkötésekre vonatkozó telefon és távirtdai beszélgetések elsőbbségben részesülnek.

A próhírdetések

Series of small advertisements including 'Egy párisi szigoruan orthodox urisáladnál', 'Egy jóházból való ügyes zsidó', 'Utazó urak figyelmebe!', 'Válogatott arany-', 'Egy jókarban levő', 'Prima enyedi', 'Két külföldi előkelő', 'Brassóban jól ékeznél', 'Urak!', 'Róth cipészi', and 'Parkettmeister'.

SPORT

Megkezdődik a vidéki bajnokság. A kolozsvári futballszakosztálynak régi vágya és törekvése, hogy a kerület vidéki egyleteit is besoroztassa a bajnoki küzdelmekbe. Évek során ez a törekvés különböző körülmények között nem vezetett eredményre, míg végre most sikerült főleg dr. Biriescu szakosztályi elnök ügybuzgóságának megvalósítani a vidéki bajnokságot. Az első forduló már vasárnap megkezdődik a következő négy mérkőzéssel:

Torda: TSB—Labor (Marosujvár). Dés: DCGR—TMTE (Torda). Szamosujvár: Sparta—Üveggyár (Torda). Aranyosgyéres: Sodronyipar—Gloria (Beszterce).

KAC-CFR. KMSC-Romania. Vasárnap Kolozsvárt is folytatódnak a bajnoki mérkőzések. 2 órakor a CFR-KAC meccs kerül előtérre. Két régi rivális kemény küzdelme lesz, amelyben a KAC-nak alkalma lesz megszerezni első bajnoki pontjait. A KMSC-Romania favorítja a munkáscsapat, de a lelkes bajnokegyüttessel könnyen kitelik egy meglepetés. A mérkőzése iránt nagy érdeklődés mutatkozik.

Semlyén Tivadarné női tornabemutató előadás a Katholikus Gimnázium dísztermében lesz vasárnap délután 6 órakor.

Haggibbor-Universitatea. Vasárnap délután felegy órai kezdettel a két csapat barátságos mérkőzést tart, amelyre a Haggibbor intézője kéri a következő játékosoknak a déli 12-órakor az öltözőben való megjelenését: Löbl, (Neumann), Virág, Hirsch, Rafael, Márk, Rosenfeld Lajos, Gidáli Kálmán, Babuka, Szilágyi, Lázár, Káhn, Boldog.

Rádió műsor

Idő közep európai

Szombat, szeptember 28.

Budapest, 9.15: A rádió házikvartettjének hangversenye. 1. Rossini: Regina — megnyitó. 2. Gabriel—Marie: Au val joli és Trés précieux. 3. Meyer—Rellmond: Orosz szvit. 4. Padervszky: Nocturne és Menuett. 5. Staub: Oonshita. 6. Huszka: Aranyvirág — egyveleg. 7. Waldteufel: Idyll. 8. Paley: Blucberry lane. 9.30: Hírek. 12.00: Déli harangszó az Egyetemi templomban, időjárásjelentés. 12.5: Farkas Jenő és cigányzenekarának hangversenye. 12.25: Hírek. 13.000: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés. 14.30: Hírek, élelmiszerárak. 16.00: Práger Márton dr. előadása: „Az ipar rokantjai”. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás-vizállás-jelentés, hírek. 17.10: Az Országos Cserkészszövetség előadása: vitez Faragó Ede országos vezető tiszt: „Beszámoló a nyári cserkész táborokról”. 17.45: A Fejes szalonzenekar hangversenye az Ostende-kávéházból. 1. Ó. Straus: Legénybucsu — keringő. 2. Rossini: Portici néma — megnyitó. 3. Lehár: Éva — operett-egyveleg. 4. Amadei—Szécsi: Jána — tangó (zenekari kísérettel énekl: Horváth Gyula). 18.45: Kontz Endre dr. miniszteri tanácsos felolvasása: „Az automobil mint sport és mint közlekedési eszköz”. 16.35: Lóversenyeredmények. 19.40: A Budai Dalárda hangversenye. Vezényel: Szeghő Sándor karnagy. 1. Hubay: a) Alvó tábor; b) Rajta kuruc. 2. Hegar: A halott hadsereg. 3. Weyts: Oda az erdőhöz. 4. Russo: Vandemmiale (a Budai Dalárda olaszországi hangversenykörutja alkalmából részére dedikált mű. 5. Szeghő átirat: a) Megyen már a hajnalcsillag...; b) Már minálunk babám... 20.45: A Lengyelországban rendezett nemzetközi kiállítás alkalmából „Lengyel est” a Stúdióban. Dalok, versek, zenekari számok és Lengyelország méltatása. Utána kb. 22.15: Pontos időjelzés, időjárásjelentés és hírek. Majd: Sovánka Nándor és cigányzenekarának hangversenye a Baross-kávéházból.

Berlin. 20: Ünnepi hangverseny Frankfurtból a szociálista kultúregyesület által kiírt zeneműpályázaton díjat nyert művekből. Belgrád. 20.30: Offenbach „Signor Fagotto” c. operettjének közv.

Bucuresti: 22.15: Gramafonzene. Breslau: 20: Frankfurteri műsor közv. Genova: 20.30: Lehár „Éva” c. operettjének közv.

Kattowicz: 20.30: Esti hangverseny Varsóból.

Toulouse: 21: Operabeszéletek. Zágráb. 22: Operattáriák.

er 28... los sebész... zánatorium... ntézetében... ncz József... a fertőző... i beteg fel... str. Regina... szám alatt... miatt tar... erlini ke... birodalmi... itóit, a há... okiratham... tartóztatta... nos feltá... sten Ben... Budapest... c. darabja... nak, nagy... en. Karin... tül vitat... lóban és... é monok... bármelyik... Kajütmes... ét. Nagy... solt Bela... ociológiai... A bul... „Pester... „Magyar... a régi... Benamy... előadás... bank... bizott... denben... Daily Te... közü jóvá... e hivatott... vagy ne... Baden... metország... beavatott... bizottág... birodalmi... ek a sajtó... ai hatvan... a bizott... zenhét ja... Az pénz... francia... már vitán... , hogy a... a domi... gátóság... tervezett... teleme... et, gyo... vit, gyo... a bajok... yforrá... zét issza... a cigelkai... Ariny... flo... ély... ethez be... idai tor... t a las... közben... százötven... t a flori... ceánnak... mentén a... a mexi... réről ér

kolák... ák 1... tór 15

Minden jog fentartva

Egy vagon félisten

Irta: SZABÓ IMRE

Sok energia csengett ki ebből a néhány szóból, ami a képviselő urat is meg-ingatta abban a hitében, hogy egyedül ő szerezheti meg a koncessziót. Ezermesterek ezek a művészek, — gondolta — valahogy ki fogják a tiz körmükkel ázni az engedélyt. És akkor, ha itt lesznek az országban, majd csak tesznek nekik más ügyekben szolgálatot. A darabjaim színrehozására mégis van kilátás.

Ez a gondolat átmelegítette a szívét. Mindkét kezével Alex Gerold jobbát szorongatta, szinte könyörgött neki, hogy jöjjön el hozzá és vegye őt más alkalomból igénybe.

Alex Gerold a hotelből egyenesen Nasture Ivánhoz sietett, aki egy variétét igazgatott. Egykor Gerold szintársulatának tagja volt, akaratos, rámenős, törtető természetű, ha tiszter összeveszték, tizenöt-ször kibékültek. Az utolsó alkalommal bucsu nélkül váltak el.

Nasture a színpadon volt, nézte az új program szenzációját: három törpe akrobata próbáit. Nem tetszett neki az egész dolog. Azon bosszankodott, hogy a közönség nem hiszi majd el, hogy az apró emberek tudnak harmincon.

— Nem tudjátok sminkelni magatokat, vén taknyosok! — ordított kétségbeesetten. Ugy néztek ki, mintha kis koraszülöttek lennének. Nem fogom engedni, hogy becsapjátok a publikumot!

Cérnahangján furcsa haraggal felelt a szám legidősebbje: egy karikalábu törpe:

— Ha öregre sminkeljük magunkat, erdei gnómoknak látszunk. Akarja maga, hogy csufaságot csináljunk magunkból? Mit gondol, igazgató ur? Azért, mert mi nem nőttünk magosra, már mindenki ki-röhöghet? Mit gondol igazgató ur?

— Azt gondolom, — harsogott Nasture — hogy páviánoknak maszkirozátok magatokat! Nekem nincs szükségem a ti érzékenységetekre, nekem kassza kell, jól megértés! Csecsemőkké foglak maszkirozni, megértettétek! Haszontalan népség vagytok, fölvetétek az előleget és most le akartok égetni.

— Iván! Iván!

Az igazgató megfordult és néhány lépést tett a sötétben a hang felé. Alex Gerold beljebb igyekezett a színpad felé és a gyöngye villanyfény alatt találkoztak.

— Ó, drága barátom!
— Kedves Alex!
— Edes öregem!
— Szervusz, öreg fiu!
— Hogy vagy? Mit csinálsz?
— Nagyon haragszom rád!
— Hogy megváltoztál!

Alig tudtak egymásból kibontakozni. Az ölelkező két ember végül bement Iván igazgató kicsi boxjába. Gerold előadta, mi járban van és elmondotta a képviselővel való esetét is.

— Jöhettél volna egyenesen ide, — szóló féldő hangon.
Felvette a felöltőjét, a zsebeibe kétféle és skatulyákat rakott és levett botját a szekrényről.

— Bizony nagyon rosszul tetted, kérlek szépen, hogy politikusokkal szóba állótlál. Alex azzal válszolt, hogy ez a politikus egyuttal drámaíró.

Nasture legyintett a kezével, visszaszölt a törpéknek, hogy sminkeljék fiatalra magukat, amíg elmarad. Kiléptek az utcára, elbucszáltak és Nasture a szépművészeti múzeum tizenhatalmas székijába vitette magát.

Ezen a változatlan színhelyen most egészen más játék pergett le.

Iván: Ezt a kérvényt szépen aláírod, beküldöd az iktatóba és visszahozadod! Drága barátom, ez fontos, mindennél fontosabb és előbbre való!

A főnök: Alig egy órája, hogy a kérvényt elutasítottam olyan indokkal, amit neked is respektálnod kell. Nem is értem, hiszen magad ellen dolgozol, ha ezeket pártolod.

Iván: Fiam, igaz művészet nem ismer üzleti konkurenciát. Ezeket az embereket be kell engedni legalább egy félesztendőre.

Nekem ez becsületbeli kötelességem.

A főnök: Furcsa lesz, hogy a zsidó képviselőnek megtagadtam, neked pedig megadom a zsidó színeszek játsszai engedélyt.

Iván: Ez a legtermészetesebb! Zsidók ügyeit a mi országunkban mi vagyunk hivatalba intézni, nem ők!

Ez a kijelentés elébe vágott minden további vitának. Nasture Iván odatolta a kérvényt a morózus ember elé, aki belemártotta tollát a lila tentába, leszignálta a folyamodványt, becsöngett egy szolgát és átküldte az iktatóba.

A színgazgató kihuzta a flakákat és amíg a szolgál visszahozta a beadványt, leszippantották az egyiknek a tartalmát: az enyhe holland ánzislikört.

Megtörülte a száját.
— Ejnye, szeretnék ezeknek a zsidóknak egy kicsi meglepetéssel szolgálni. Öregem, szerezz nekem egy cédulát, hogy kapjanak ezek a szegények egy külön vagon. Ha már végigfutnak az országban, menjenek a saját szekerekükön.

A főnök ur felemelte a telefonkagylót, összeköttette magát a vasuti direkciónal és megkérdezte, van-e facér propagandavagon. Van, mondták, éppen egy hete vonták ki a vonalból. Erre a főnök ur azonnal intézkedett, hogy a koncesszió mellé Max Gerold ur társulata saját vagon is kapjon.

Másnap tágranyit szemekkel nézte a képviselő a plakátokat. A hotel foyerjében, az utcai hirdető oszlopokon, az utcák sarkán nagy tarka plakátok hirdették, hogy Alex Gerold társulata játszani fog a „Splendid”-színházban. Finom, irodalmi társulat. Darabjai, szereplői: megannyi válogatott, szinarany művészet, ilyen nem volt, nem lesz, nem is teremhet soha. A plakátról, amely felsorolta a színdarabok címeit, nagy fotográfiaokról egymásra néztek a társulat kitünőségei, első helyen Barbara Gold, nagy szemével, husos, apró ajkával, dus, széles négerhajával.

A képviselő ur ebéd után hazajött a hotelbe. A lépcsőház alatt megállott és percekig benső remegéssel nézte ezt a csodát. Mi történhetett az elmúlt tizenkét óra alatt?

Leereszkedett az egyik karosszékre, kétszer is átolvasta a plakátot, előbb koketált Barbara Gold fényképével, azután el-andalodott, elképzelte, hogyan játszaná ez a temperamentumos színész az ő darabja főszerepét és visszaálmodta vidám ifjúságának éjszakáit. Aztán rá gondolt mostani álmatlan, köhögős, oldalszurásos, fuldokló éjszakáira és könnyek gyűltek a szemébe.

Szentsimentális elmélázásából Alex Gerold ébresztette fel.

Frissen, kedélyesen, széles, meleg mosollyal lépett hozzá:

— Nos, képviselő ur?
— Maga egy bálmulatos ember!
— Ha mindent akar tudni, ide nézzon!
Megmutatta előbb a játsszai engedélyt, majd a vagonról szóló irást.

— Félesztendeig ennek az országnak félistenei leszünk! Akar egy jó cigarettát?

Odanyújtotta cigarettaszelencéjét, amivel Nasture Iván gyömszölte bele az egyiptomi cigarettákat. A képviselő rágyújtott, felkelt a székéből, mélyeket szivott, ilyenkor rendezgetni szokta gondolatait. De most nem szállott gondolat az agyára.

— Mondd, kérlek, hol látogathatlak meg benneteket?

Mindössze annyi jutott eszébe, hogy összetegeződtek a multkor.

— Kérlek, legyen szerencsénk a külön vagonunkban.

Színpadra nem úgy jut, az ember, hogy üt egyet a homlokára és azt mondja: színesz lesz! Belső élmények, öröklöttségek vagy terheltségek, különös átélések, a szenvedések és boldogságnak túlfutottsága kell hozzá, sokszor csak tulhajtott húság sokszor egy benső tűz. Nem lehet ezt magyarázni, csak tudomásul kell venni.

(Folyt. következik.)

Színház—Művészet

A színházi iroda közleményei:

Ma este félkilencor: A PÓK. A ma esti előadás pont félkilenc órakor kezdődik. „A Pók” című briliáns és izgalmas amerikai detektívdrámát adják.

Ma 11 órakor éjjeli előadás mozi-helyekkel csak felnőtteknek: Tyukketrec. Éjjeli előadás lesz ma a színházban. A legötletesebb, legmerészebb francia bohózat, a „Tyukketrec” kerül színre. Előadás kezdete: Pont 11 óra. Helyárak: 50, 40, 30, 20 és 10 lej.

Holnap és holnapután lesz László Andor vendégjátéka. Holnap este az „Utolsó Verebely-lány”-ban, hétfőn este pedig a „Mesék az írógépről” című operettben lép fel a kolozsvári közönség egyik legszeretelméltóbb színésze, László Andor. Rendes helyárak. A vasárnap esti előadást bérlet-szünetben, a hétfő esti előadást rendes bérletfolyamban tartják meg.

Volgabar: Vasárnap 6 órakor. Holnap délután 6 órakor a „Volgabar” című ragyogó és ötletes francia operette újdonság kerül színre.

Szökik az asszony. Az idei évad nagy szenzációja, a „Szökik az asszony” című operette újdonság, amely Budapesten diadalmasan halad a 200-ik előadás felé, a jövő hét kedd estéjén fog bevonulni a Magyar Színházba. Tíz egymásutáni estén, megszakítás nélkül fogják adni a „Szökik az asszony”-t.

Ma utoljára: Elsodort ember és Veszedelmes Bűbáj. A Magyar Színház hatalmas rekord filmműsora az „Elsodort ember” (Emil Jannings mesteralkítása) és a „Veszedelmes Bűbáj” (Ester Ralstonnal) ma utoljára látható. Felhívjuk a közönség figyelmét arra, hogy a mai mozielőadások korábban kezdődnek. Első előadás kezdete 3 óra, második előadás kezdete fél 6 órakor.

Holnap d. e. 11 órakor: „Puszták törvénye, vagy a texasi lovas” 15 és 10 lejes helyekkel. Érdekesítő műsora lesz holnap a Magyar Színház matiné-jának: a „Puszták törvénye, vagy a texasi lovas” című cowboy-történet kerül vetítésre. Főszerepben: Tim Mc Coy-al.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA:

Szombattól kezdve a színházi előadások kezdete fél 9-kor.

Szombat este fél 9-kor: A pók (4-edszer. Napibérlet 7. sz. B. Kezdeté pont fél kilencor! Sorozatsz. 36).

Szombat este 11-kor: Tyukketrec. (éjjeli előadás, csak felnőtteknek: nagyon olcsó mozi-helyekkel. Jegyek árai: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám 37.)

Vasárnap d. u. 3-kor: János vitéz. (Solth Györggyel. Nagyon olcsó mozi-helyekkel. Jegyek árai: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám 38.)

Vasárnap 6 órakor: Volgabar (Operette-újdonság, 5-ödször. Kondor Ibolyával, Tompa Bélával, Ihász Aladárral. Sorozatszám 39)

Vasárnap este 9-kor: Az utolsó Verebely-lány. (László Andor vendégjátékával Bérlet-szünetben. Sorozatszám 40).

Hétfőn este fél 9-kor: Mesék az írógépről (László Andor vendégjátékával. Napibérlet 7. sz. C. Sorozatszám 41.)

Deutscher Bote nyomda Telefonja 187

Kivonat az

Ujévi árjegyzékből

יום סליה Selyem Talesz, sárga vagy ezüst bortníval felszerelve	500 lejtől
יום סליה Gyapju " " " " " " " " " " " "	500 lejtől
יום סליה Török gyapju Talesz sárga vagy ezüst bortníval felszerelve	500 lejtől
יום סליה Barmicva, gyerektalesz, bortníval felszerelve	250 lejtől
יום סליה Machzor, 9 drb., diszkötésben, egész évre, magyar, német vagy zsargon ford.	650— lej
יום סליה Machzor, 4 drb., fűtőnepekre, diszkötésben, magyar, német v. zsargon ford.	300— lej
יום סליה Mirjam, diszkötésben 150, bórimitáció 300 valódi bőr	500— lej
יום סליה Jomkippur sapka, fehér libertin, arany vagy ezüst díszel	120— lej

Valamint mindenféle rituális cikket vidékre is postán azonnal pontosan küldök.

ANTON ROSENZWEIG
Cluj, P. Mihai Viteazul 37—38, — (saját ház)
Kérem a 38. házszámra ügyelni!

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MŰSORA:

Szombattól szeptember 28-tól kezdve az előadások kezdetének ideje megváltozik. Szombattól kezdve az előadások 3 órakor és félhét órakor kezdődnek.

Sombaton, szept. 28-án 3 és félhét órakor:
1. Az elsodort ember. (Emil Jannings mesteralkotása. 2. Veszedelmes bűbáj. (Vigjáték 7 felvonásban. Főszereplő: Esther Ralston) 3. Pótképek. Rekord műsor! Két és félórás előadások Helyárak: 30, 20, és 10 lej.

Vasárnap, szept. 29-én délelőtt 11 órakor: Puszták törvénye, vagy A texasi lovas. Kalandor történet. Főszereplő: Tim Mc. Coy. Helyárak: 15 és 10 lej.

CORSO-FILMSZÍNHÁZ MŰSORA:

Sombaton fél 5, 7, és fél 10 órakor Gró Monte Cristo, Alex Dumas felejthetetlen regénye után. Teljesen új feldolgozásban. Két és félórás előadások. Főszereplők: Lil Dagover, Jean Angelo, Mary Glory és Bernhard Goetzke.

Vasárnap fél 3, fél 5, 7 és fél 10 órakor Gró Monte Cristo, A. Dumas világhírű regénye után. Teljesen új feldolgozásban és rendezésben, 11 hatalmas felvonásban. Két és félórás előadások. Főszereplők: Lili Dragover, Jean Angelo, Mary Glory és Bernhard Goetzke.

SELECT-MOZGÓ:

Szombat, szept. 28. Ave Maria, főszerepbe Iris Arlan, Werner Pitschau. Előadások kezdete 3, 5, 7 és 9 órakor. 3-kor mélyen leszállított helyárak. 5, 7 és 9 órakor orgona, énekkar és szóló.

Vasárnap, szept. 29. Ave Maria, főszerepben Iris Arlan, Werner Pitschau, Előadások kezdete 3, 5, 7 és 9 órakor. 3-kor mélyen leszállított helyárak. 5, 7 és 9 órakor orgona, énekkar és szóló.

URANIA-MOZGÓ:

Szombat, szept. 28. Levegő királya, izgalmas rendőrfilm gyönyörű felvételekkel.
Vasárnap szept. 29. Levegő királya, izgalmas rendőrfilm gyönyörű felvételekkel.

Társaságbeli úri asszony házasságközvetítő irodája

(FORTUNA)

Oradea Reg. Ferdinand 55d.

Hirdessen az Uj Keletben